

Nederlandse Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Psychosociale arbeidsbelasting en fysieke belasting bij werknemers in de zorg

Een kwantitatieve verkenning in de
Geestelijke Gezondheidszorg, de
Verzorging, Verpleging en
Thuiszorg, de Jeugdzorg, de
Gehandicaptenzorg en
Huisartspraktijken

Colofon

Projectnaam

Kwantitatieve verkenning NEA-gegevens PSA en fysieke belasting in de zorg

Projectnummer

-

Versienummer

1

Projectleider

Anita Hertogh

Contactpersonen

Stan van 't Veer

Jon Nool

Directie Informatievoorziening

Afdeling Analyse & Onderzoek

Bijlagen

7

Auteurs

Stan van 't Veer

Jon Nool

Samenvatting

De Arbeidsinspectie houdt toezicht op psychosociale arbeidsbelasting (PSA) en fysieke belasting.¹ Op basis van eerdere analyses van onder andere data uit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) is bekend dat PSA vaak voorkomt in de zorg.² Het programma Psychosociale Arbeidsbelasting, Arbeidsmarktdiscriminatie en Fysieke Belasting (PSA-AMD & FB) wil weten in welke sectoren van de zorg en in welke van de meest voorkomende beroepen in de zorg werknemers veel psychosociale arbeidsbelasting ervaren. Dit onderzoek beperkt zich tot de volgende vijf zorgsectoren: Verpleging, Verzorging en Thuiszorg (VVT), Jeugdzorg, Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), Huisartsen en Gehandicaptenzorg. Aan de hand van de NEA is in dit onderzoek gekeken in hoeverre werknemers in de zorg risico's op het gebied van PSA en fysieke overbelasting ervaren en in hoeverre zij daar negatieve gevolgen van ondervinden. Het betreft een beschrijvend onderzoek, waarbij niet wordt gekeken naar verklaringen. Opvallende uitkomsten moeten gezien worden als signalen van mogelijk ongewenste situaties. Verder onderzoek is nodig om vast te stellen of aandacht van de Arbeidsinspectie nodig is.

Werken met NEA-data kent een aantal beperkingen. Zo is er in de NEA spraken van zelfrapportage. In het algemeen levert dat het probleem op dat het gegeven antwoord niet per se hoeft overeen te komen met de werkelijkheid, zowel in positieve zin als in negatieve zin. Verder is de NEA een enquête en in enquêtes zijn bepaalde groepen minder goed vertegenwoordigd in de resultaten, omdat ze niet of minder vaak meedoen. Denk daarbij aan jongeren, mensen met een lage opleiding en (arbeids)migranten. Het is mogelijk dat een deel van de problematiek hierdoor onderbelicht blijft in dit onderzoek. Ondanks deze beperkingen, kan de NEA waardevolle indicaties opleveren over de mate waarin werknemers in de verschillende (zorg)sectoren te maken hebben met PSA en fysieke overbelasting en daar negatieve gevolgen van ondervinden.

Hieronder volgen kort de meest opvallende bevindingen uit het onderzoek.

Ervaren PSA en fysieke belasting onder werknemers in de zorg ten opzichte van alle andere werknemers in Nederland

Het percentage werknemers in de zorg dat risico's en gevolgen op het terrein van PSA en fysieke overbelasting ervaart, ligt aanzienlijk hoger dan bij werknemers in andere sectoren in Nederland.

- Vooral de risico's emotionele belasting (22% in de zorg, 8% in de overige sectoren) en extern ongewenst gedrag (48% in de zorg, 19% in overige sectoren) worden veel ervaren door werknemers in de zorg in vergelijking tot werknemers in andere sectoren in Nederland.
- Voor de gevolgen geldt dat het gemiddelde bij werknemers in de zorg iets hoger ligt dan bij werknemers in de andere sectoren in Nederland, met enkele uitschieters als PSA-gerelateerd verzuim in de Jeugdzorg (17% t.o.v. van 8% in de overige sectoren).

Ervaren PSA en fysieke belasting onder werknemers per zorgsector ten opzichte van werknemers in de andere zorgsectoren

Binnen de zorg ervaren werknemers in de sectoren GGZ en Jeugdzorg relatief veel van verschillende risico's en gevolgen op het terrein van PSA en fysieke belasting in vergelijking tot het gemiddelde in de zorg.

- Het percentage werknemers dat de risico's emotionele belasting en/of extern ongewenst gedrag ervaart is in de **GGZ** en de **Jeugdzorg** significant hoger dan in andere zorgsectoren.
- Daarnaast is ook het percentage werknemers, dat de gevolgen burn-out en PSA gerelateerd verzuim ervaart, in de **GGZ** en de **Jeugdzorg** significant hoger dan in andere zorgsectoren.

1 [\(PSA, Arbeidsmarktdiscriminatie en Fysieke belasting | Nederlandse Arbeidsinspectie | Nederlandse Arbeidsinspectie \(nlarbeidsinspectie.nl\)\)](#)

2 Zie bijvoorbeeld het NEA dashboard van TNO: [Cijfers en trends – Werknemers – Monitor arbeid \(tno.nl\)](#)

Ervaren PSA en fysieke belasting onder zorgmedewerkers per beroepsgroep ten opzichte van werknemers in de andere beroepsgroepen

In een aantal beroepsgroepen ligt het percentage werknemers dat als geheel, verdeeld over alle sectoren in de zorg, één of meerdere risico's en gevolgen op het terrein van PSA en fysieke overbelasting ervaart, aanzienlijk hoger dan in andere beroepsgroepen:

- Een relatief hoog percentage **Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders** ervaart:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: burn-out en PSA-gerelateerd verzuim.
- Een relatief hoog percentage **Verpleegkundigen (mbo)** ervaart:
 - Risico's: fysieke belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: werkgerelateerd verzuim en in het bijzonder door fysieke belasting.
- Een relatief hoog percentage **Maatschappelijk werkers** ervaart:
 - Risico's: emotionele belasting.
 - Gevolgen: burn-out en PSA-gerelateerd verzuim.
- Een relatief hoog percentage **Verzorgenden** ervaart:
 - Risico's: fysieke belasting.
 - Gevolgen: werkgerelateerd verzuim en in het bijzonder door fysieke belasting.

Inhoud

1	Inleiding en opzet onderzoek	6
1.1	Achtergrond en aanleiding onderzoek	6
1.2	Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	6
2	Onderzoeksmethodiek	7
2.1	Data	7
2.2	Selecties	7
2.2.1	<i>Periode</i>	7
2.2.2	<i>Sectoren en beroepsgroepen</i>	8
2.3	Variabelen	8
2.4	Methoden	9
2.5	Leeswijzer	10
3	Respondenten en populatie	12
3.1.1	<i>Aantal respondenten</i>	12
3.1.2	<i>Aantal werkenden in de populatie</i>	12
4	Risico's in de zorgsectoren	14
4.1	Toelichting op de tabellen	14
4.2	Risico's	15
4.2.1	<i>Fysieke belasting</i>	15
4.2.2	<i>Werkdruk</i>	17
4.2.3	<i>Emotionele belasting</i>	18
4.2.4	<i>Intern ongewenst gedrag</i>	20
4.2.5	<i>Extern ongewenst gedrag</i>	21
4.3	Risico's samengenomen	23
5	Gevolgen van risico's	25
5.1	Gevolgen apart: verzuim en burn-out cijfers	25
5.1.1	<i>Burn-out</i>	25
5.1.2	<i>Veelvuldig verzuim</i>	26
5.1.3	<i>Werkgerelateerd verzuim</i>	28
5.1.4	<i>PSA-gerelateerd verzuim</i>	29
5.1.5	<i>Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting</i>	30
5.2	Gevolgen samengenomen	32
6	Conclusie	33
6.1	Risico's en gevolgen in de zorgsectoren	33
6.2	Risico's en gevolgen in de beroepsgroepen in de zorg	34
6.3	Eindconclusie	36
Bijlages		37
Bijlage 1	PSA-risico's en -gevolgen door de tijd heen: alleen Zorg totaal en NL Totaal	38
Bijlage 2	Significantietoetsen: methodiek en uitkomst	39
Bijlage 3	Risico's samengenomen	41
Bijlage 4	Gevolgen samengenomen	42
Bijlage 5	Risico's en gevolgen samengenomen	43
Bijlage 6	Tabellen door de tijd heen: Risico's GGZ, VVT, Jeugdzorg, Huisartsen, Gehandicaptenzorg en hele zorg naar beroepsgroep	44
Bijlage 7	Tabellen door de tijd heen: Gevolgen GGZ, VVT, Jeugdzorg, Huisartsen, Gehandicaptenzorg en hele zorg naar beroepsgroep	52

1

Inleiding en opzet onderzoek

1.1 Achtergrond en aanleiding onderzoek

Psychosociale arbeidsbelasting (PSA) en fysieke belasting zijn een complex-, urgent- en hardnekkig probleem binnen de zorgsector. Het programma Psychosociale Arbeidsbelasting, Arbeidsmarkt-discriminatie en Fysieke belasting van de Nederlandse Arbeidsinspectie (vanaf nu de Arbeidsinspectie) heeft eerder door middel van inspecties en (intern) onderzoek, vastgesteld dat interventies gewenst zijn in de zorgsectoren Verzorging, Verpleging & Thuiszorg (VVT), Jeugdzorg en Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ). Het programma is, voor eventuele toekomstige interventies, ook geïnteresseerd in de PSA-risico's en -gevolgen daarvan in de aanpalende zorgsectoren Gehandicaptenzorg en Huisartsen. Die sectoren worden daarom ook in deze analyse meegenomen. Om de juiste interventies in deze sectoren te kunnen bepalen, wil het programma meer inzicht in de problematiek op het gebied van PSA en fysieke belasting. Het programma wil met name weten in welke mate enkele specifieke risico's in de verschillende beroepsgroepen binnen genoemde sectoren voorkomen. Ook wil men weten in hoeverre eventuele gevolgen van deze risico's in deze zorgsectoren optreden, zoals verzuim en burn-out (verder te noemen gevolgen).

1.2 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Dit onderzoek heeft als doel om een eerste inzicht te geven in de risico's op het terrein van PSA en fysieke belasting (hierna: risico's) en de gevolgen in de betreffende zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarvan. Het is daarmee een beschrijvend onderzoek, waarbij niet wordt gekeken naar verklaringen voor aangetroffen verschillen. De uitkomsten moeten gezien worden als een signaal voor de Arbeidsinspectie dat zich in bepaalde doelgroepen mogelijk ongewenste situaties voordoen. Niet per sé dat dat zo is, want er kunnen goede verklaringen voor bestaan. Zo kunnen er verschillen ontstaan tussen sectoren doordat bijvoorbeeld werknemers in een sector gemiddeld ouder zijn dan in een andere sector. Het onderzoek levert informatie die meegenomen kan worden bij het ontwikkelen van (nieuwe) interventiestrategieën van de Arbeidsinspectie voor het toezicht op zorgsectoren. Daarnaast wordt dit rapport gebruikt om relevante cijfers over risico's en gevolgen te delen met stakeholders.

De hoofdvraag van het onderzoek is:

In hoeverre ervaren werknemers in de zorgsectoren VVT, GGZ, Jeugdzorg, Huisartsen en Gehandicaptenzorg en beroepsgroepen daarbinnen een aantal specifieke risico's en gevolgen, gerelateerd aan PSA of fysieke belasting?

Deelvragen die hierbij worden beantwoord zijn:

- In hoeverre wijkt het voorkomen van de belangrijke risico's en gevolgen binnen de zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarvan, af van het gemiddelde in alle Nederlandse sectoren en het gemiddelde in de totale zorgsector?
- Bij welke geselecteerde zorgsectoren, beroepsgroepen of combinaties daarvan zien we hoge scores op zowel de risico's als op de gevolgen?

Het rapport is in zekere zin een tabellenboek waarin de lezer zelf de voor hen relevante informatie kan vinden.

2 Onderzoeksmethodiek

2.1 Data

De onderzoeksvragen worden beantwoord aan de hand van een analyse op de data van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) van 2014 t/m 2022. De NEA is een representatief onderzoek onder werknemers die werkzaam zijn in Nederland en die ingeschreven staan in de Basisregistratie Personen (BRP). Jaarlijks worden ongeveer 50.000 werknemers bevraagd over hun arbeidsomstandigheden, arbeidsongevallen, de inhoud van hun werk en hun arbeidsvoorwaarden.³ De NEA wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) in samenwerking met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De NEA heeft gegevens beschikbaar over PSA en fysieke belasting in verschillende sectoren, beroepsgroepen en andere indicatoren. Fysieke belasting, werkdruk, emotionele belasting, intern ongewenst gedrag (vanaf nu IOG) en extern ongewenst gedrag (vanaf nu EOG), zijn de vijf risico's waarvan wij uitzoeken in hoeverre ze voorkomen in de betreffende zorgsectoren en beroepsgroepen daarbinnen. Daarnaast worden in de NEA enkele eventuele gevolgen van deze risico's onderzocht, namelijk: veelvuldig verzuim, burn-out, werkgerelateerd verzuim, PSA gerelateerd verzuim en verzuim door fysieke arbeid.

Daarmee is de NEA een goede bron om een algemeen beeld te krijgen van de relatieve frequentie van het voorkomen van deze risico's en gevolgen in zorgsectoren in Nederland. **Wel kent de NEA een aantal beperkingen, waaronder:**

- In de NEA is sprake van zelfrapportage. In het algemeen levert dat het probleem op dat het gegeven antwoord niet per se overeen hoeft te komen met de werkelijkheid, zowel in positieve als in negatieve zin.
- De NEA is een enquête en in enquêtes zijn bepaalde groepen minder goed vertegenwoordigd in de resultaten, omdat ze niet of minder vaak meedoen. Denk daarbij aan jongeren, mensen met een lage opleiding en (arbeids)migranten. Om dit tegen te gaan heeft de NEA verschillende weegfactoren die de ontstane verschillen corrigeren. Een probleem dat niet kan worden opgelost met de toegepaste weging, is dat de mensen uit ondervertegenwoordigde groepen, die wél deelnemen aan de NEA, mogelijk niet representatief zijn voor de ondervertegenwoordigde groep als geheel. Zij zijn mogelijk anders opgeleid en werkzaam in andere sectoren dan hun groepsgenoten die de NEA niet hebben ingevuld. De situatie die zij in hun antwoorden weergeven kan dus ook afwijken van de situatie van hun groepsgenoten.

Het is zodoende mogelijk dat een deel van de problematiek van de onderzochte risico's en gevolgen hierdoor onderbelicht blijft in dit onderzoek.

2.2 Selecties

2.2.1 Periode

De NEA wordt sinds 2005 jaarlijks uitgevraagd. In dit onderzoek analyseren we gegevens van de periode 2014 tot en met 2022. Er is gekozen voor de periode 2014-2022 omdat de vragenlijst in 2014 is gewijzigd, waardoor de uitkomsten van voor 2014 niet goed te vergelijken zijn met uitkomsten van na 2014. De onderzochte risico's en gevolgen komen in sommige van onze doelgroepen (combinaties van zorgsectoren en beroepsgroepen) slechts bij een klein deel van de respondenten voor. Om ervoor te zorgen dat er voldoende respondenten binnen de doelgroepen aanwezig zijn, is het voor de analyse nodig om de verschillende jaren samen te voegen.

³ Voor meer informatie over de NEA zie de website tno.nl en TNO/CBS - Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) | Externe bronnen | Arboportaal

Door de jaren samen te voegen tot één onderzoeksperiode, verdwijnt het inzicht in eventuele veranderingen door de tijd heen. In bijlage 1 zien we (op totaalniveau) dat de risico's en gevolgen door de tijd heen niet heel erg fluctueren of een duidelijke trend laten zien. In de bijlages 6 en 7 worden tabellen door de tijd heen gepresenteerd, zodat de lezer zelf voor interessante doelgroepen de ontwikkeling in de tijd kan volgen.

2.2.2 Sectoren en beroepsgroepen

Voor dit rapport hebben we vijf zorgsectoren en twee overige sectoren (overige zorg en alle andere sectoren) geselecteerd:

- VVT (SBI-code: 87.1, 87.30.2, 88.10.1)
- GGZ (SBI-code: 86.10.4)
- Jeugdzorg (SBI-code: 87.90.1, 88.991)
- Gehandicaptenzorg (SBI-code: 87.2, 88.10.3)
- Huisartsen (SBI-code: 86.21)
- Overige zorg (SBI-codes: 86 en 87 met uitzondering van de hierboven genoemde sbi-codes)
- Overig (alle andere sectoren)

Daarbinnen hebben we vijftien beroepsgroepen geselecteerd die in deze sectoren het meest voorkomen (zie daarvoor de tabellen vanaf hoofdstuk 3). De overige werknemers zijn geplaatst in de beroepsgroep "overig".

In dit onderzoek wordt naar de sectoren en beroepsgroepen verwezen als 'de doelgroep'. Indien nodig wordt aangegeven of er specifiek bedoeld wordt op de zorgsector(en), beroepsgroep(en) of een combinatie daarvan.

De "sector" 'Zorg totaal' in de tabellen is een optelsom van de zorgsectoren GGZ, VVT, Gehandicaptenzorg, Jeugdzorg, Huisartsen en Overige zorg. Daarmee representeert 'Zorg totaal' de gehele zorgsector. Deze categorie wordt gebruikt om de geselecteerde zorgsectoren te kunnen vergelijken met de het gemiddelde van de totale zorgsector.

2.3 Variabelen

We hebben in totaal te maken met 5 zorgsectoren (inclusief overige zorgsectoren en overig Nederland maakt dat 7), 16 beroepsgroepen, 5 risico's en 5 gevolgen. Er zijn veel combinaties mogelijk met de factoren beroepsgroepen, sectoren, risico's en gevolgen. Wij hebben ervoor gekozen in de rapportage tabellen op te nemen van beroepsgroep bij zorgsector, zodat alle combinaties van beroepsgroep en zorgsector in beeld komen. In zo'n tabel moet dan liefst één cijfer per cel staan, dat inzicht moet bieden in het optreden van het risico (5 risico's dus 5 tabellen) en het gevolg (ook 5 tabellen). Eén cijfer per cel is verkregen door van de risico- en gevolgvariabelen dichotome variabelen te maken: risico of gevolg treedt op (1) of niet (0). Dan kan in de cel van de tabellen het percentage werknemers komen te staan waar het risico of gevolg optreedt.

Vanuit het programma is gekozen voor de volgende vijf risico's:

- Fysieke belasting;
- Werkdruk;
- Emotionele belasting;
- Intern ongewenst gedrag (IOG);
- Extern ongewenst gedrag (EOG);

Fysieke overbelasting (en dan met name dynamische overbelasting en werken in een ongunstige werkhouding), werkdruk, emotionele belasting, intern ongewenst gedrag en extern ongewenst gedrag zijn door de Arbeidsinspectie benoemd als prioritaire risico's in haar Meerjarenplan 2023-2026.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van overkoepelende dichotome variabelen die in de NEA-bestanden, op basis van verschillende vragen over het betreffende risico, al door het CBS en TNO zijn

samengesteld. Hoe de definitieve score is berekend wordt vermeld in de betreffende paragraaf in de hoofdstukken 4 en 5.

Ook zijn er variabelen die kunnen duiden op gevolgen van die voortkomen uit de bovenstaande 5 genoemde risico's. We gebruiken daarvan: het aantal dagen dat men in het afgelopen jaar heeft verzuimd, of dat door werk kwam, wat de reden daarachter was en of men last heeft gehad van burn-out of overspannenheid. Die variabelen zijn voor dit onderzoek omgebouwd tot de volgende vijf dichotome gevolgen:

- Burn-out;
- Veelvuldig verzuim (meer dan 14 dagen per jaar);
- Werkgerelateerd verzuim;
- PSA-gerelateerd verzuim;
- Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting.

Bij de bespreking van de variabelen (de risico's en de gevolgen) in de volgende hoofdstukken wordt verder ingegaan op de precieze definities.

2.4 Methoden

Zoals hierboven is beschreven, wordt voor dit onderzoek per onderzocht risico en -gevolg een tabel gegenereerd met één cijfer per doelgroep, dat aantoont hoe frequent dat risico of gevolg voorkomt. Om de potentieel interessante gegevens (doelgroepen met flink hogere percentages ten opzichte van Zorg totaal of NL Totaal) uit deze tabellen te halen, wordt gekeken naar een aantal aspecten:

1. Het aantal respondenten waarop het percentage is gebaseerd:
 - Als het aantal respondenten beneden de 10 ligt, wordt het cijfer sowieso niet gepresenteerd (CBS-beleid). Wij hebben ervoor gekozen om de grens nog wat strenger te hanteren en alles beneden de 40 respondenten niet te presenteren. Dit omdat je dan met relatief grote nauwkeurigheidsmarges te maken hebt.
 - Ligt het aantal tussen 40 en 100 respondenten, dan moet de lezer rekening houden met een uitkomst met een nauwkeurigheidsmarge in de orde van 10% tot 20%. Deze uitkomsten worden wel gepresenteerd, maar niet besproken.
 - Bij 100 of meer respondenten is sprake van uitkomsten met een nauwkeurigheidsmarge kleiner dan 10%.⁴
2. **Of sprake is van statistisch significante afwijkingen:** Het is te bewerkelijk om voor alle (circa 1200) cellen verdeeld over de 10 tabellen vast te stellen of de uitkomsten significant afwijken van een referente waarde. Ook is niet voor alle cellen op voorhand duidelijk waarmee de uitkomst moet worden vergeleken. Moet een hoge waarde in de groep Verzorgenden in de GGZ vergeleken worden met de verzorgenden in de andere sectoren, of met de andere beroepsgroepen in de GGZ? We hebben besloten om voor alle zorgsectoren en voor alle beroepsgroepen apart significantietoetsen uit te voeren, waarbij we de uitkomst in de zorgsector of beroepsgroep vergelijken met die van alle andere werknemers in de zorg. We zijn dan in het bijzonder geïnteresseerd in sectoren en beroepsgroepen die significant hoger scoren dan de overige werknemers in de zorg. In de gepresenteerde tabellen markeren we de cellen die op significantie zijn getoetst, en lichten de cellen die daarbij significant hogere percentages geven dan de overige werknemers in de zorg nog eens extra uit. In bijlage 2 lichten we de methodiek toe waarmee we de significantietoetsen hebben uitgevoerd.
3. **In hoeverre sprake is van een aanzienlijke afwijking van Zorg totaal:** Significantietoetsen zijn zodoende niet uitgevoerd voor de cellen waarin een beroepsgroep wordt gecombineerd met een zorgsector. Toch willen we ook hier opvallende uitkomsten uitlichten. We hebben er voor gekozen cellen uit te lichten die aanzienlijk hogere percentages laten zien dan Zorg totaal. Onder aan de tabellen staat telkens de door ons gekozen grenswaarde waarboven we cellen markeren.

⁴ Dat wil zeggen dat het bijbehorende 95%-betrouwbaarheidsinterval smaller is dan de puntschatting plus of min 10%.

Die grenswaarde verschilt per tabel, omdat de waarde van Zorg totaal per tabel verschilt. Als grenswaarde hanteren wij de arbitraire waarde van 1,3 maal het percentage van Zorg totaal.

Voorbeeld: uit het onderzoek komt naar voren dat in de Zorg totaal 46% van de werknemers fysieke belasting ervaart. Alle combinaties van zorgsector en beroepsgroep die boven $1,3 \times 46\% = 60\%$ uitkomen worden dan gemarkeerd. De keuze voor de grenswaarde is arbitrair. Wel blijkt, uit de verschillende significantietoetsen die zijn toegepast, dat de waarde 1,3 maal het percentage van Zorg totaal een goede weergave geeft van percentages die significant afwijken van dat van Zorg totaal. Dit betekent niet dat alle uitkomsten die hoger zijn dan de grenswaarde significant afwijken, en dat alle uitkomsten die lager zijn dan de grenswaarde niet significant afwijken, maar dat op deze manier wel het overgrote deel van de meest relevante doelgroepen als service voor de lezer uitgelicht worden.

Een kanttekening is dat het gemiddelde van Zorg totaal bepaald wordt door alle zorgsectoren bij elkaar te nemen. Wanneer vervolgens een gemiddelde van een enkele cel (combinatie van beroepsgroep en zorgsector), zoals bijvoorbeeld de verzorgenden in de VVT, hiermee wordt vergeleken, betekent dit dat de uitkomst van de verzorgenden in de VVT wordt vergeleken met een andere score waar de cel verzorgenden in de VVT invloed op uitoefent. Zo is het gemiddelde van Zorg totaal op het gebied van fysieke belasting 46%, maar wanneer de verzorgenden in de VVT niet worden meegenomen is dit lager. Toch wordt in dit rapport bij de grenswaarde toepassing enkel gekeken naar het gemiddelde van alle zorgsectoren samen, en wordt vervolgens het gemiddelde van een enkele cel hier tegen af gezet.

De gemarkeerde cellen zijn potentieel interessant te noemen en moeten gezien worden als een service voor de lezer.

4. **In hoeverre meerdere risico's of meerdere gevolgen tegelijkertijd in hogere mate voorkomen bij zorgsectoren, beroepsgroepen:** Hierbij hebben we ervoor gekozen in de betreffende paragrafen 4.3 en 5.2 die sectoren en beroepsgroepen uit te lichten die:
- én significant afwijken van de overige werknemers in de zorg;
 - én aanzienlijk hogere percentages hebben dan Zorg totaal (dus hoger dan 1,3 maal percentage van Zorg totaal).

Zo voorkomen we dat significante uitkomsten worden besproken die maar een kleine afwijking representeren.

5. **In hoeverre optredende risico's in combinatie met optredende gevolgen voorkomen:** Als in een beroepsgroep-zorgsector-combinatie veel werknemers bijvoorbeeld fysieke belasting ervaren, maar er nauwelijks werknemers zijn die verzuimen als gevolg van fysieke belasting, dan kan dit het risico enigszins nuanceren. Ook hier lichten we in het betreffende hoofdstuk 6 alleen die sectoren en beroepsgroepen uit die:
- én significant afwijken van de overige werknemers in de zorg;
 - én aanzienlijk hogere percentages hebben dan Zorg totaal (dus hoger dan 1,3 maal percentage van Zorg totaal).

Zo voorkomen we dat significante uitkomsten worden besproken die maar een kleine afwijking representeren.

2.5 Leeswijzer

De indeling van het rapport is als volgt:

In hoofdstuk 3 geven we inzicht in het aantal respondenten per doelgroep, waarmee onder andere duidelijk wordt welke doelgroepen niet worden gepresenteerd, omdat het minder dan 40 respondenten betreft. Ook geven we inzicht in het geschatte aantal werknemers per doelgroep.

In de hoofdstukken 4 en 5 staan de resultaten ter beantwoording van de eerste onderzoeksvraag.

Hoofdstuk 4 gaat over de vijf onderzochte risico's:

- Eerst worden 5 tabellen over de risico's per zorgsector en beroepsgroep gepresenteerd. Per tabel wordt besproken welke sectoren, welke beroepsgroepen en welke combinaties daarvan aanzienlijk hogere risico's lijken te lopen dan de werknemers in Zorg totaal.
- Vervolgens is gekeken welke doelgroepen op meerdere risico's tegelijk aanzienlijk hoger scoren dan Zorg totaal.

In hoofdstuk 5 is hetzelfde gedaan voor de gevolgen.

In hoofdstuk 6 volgt de conclusie en staan de resultaten van de beantwoording van de tweede onderzoeksvraag. In dit hoofdstuk is gekeken in hoeverre de doelgroepen zowel bij de risico's- als de gevolgen hoog scoren. Interessant zijn daarbij drie situaties:

- Doelgroepen met veel risico's maar weinig gevolgen;
- Doelgroepen met weinig risico's maar veel gevolgen;
- Doelgroepen met een (bijna) gelijk aantal risico's en gevolgen en met name die met veel risico's en gevolgen.

Voor de leesbaarheid hebben we ervoor gekozen de uitkomsten van het onderzoek in dit rapport als volgt te presenteren:

- We schrijven: De VVT **scoort** met 60% op fysieke belasting aanzienlijk hoger dan de andere zorgsectoren.
- We bedoelen: Het percentage werknemers dat fysieke belasting ervaart is in de VVT met 60% aanzienlijk hoger dan in de andere zorgsectoren.
- We schrijven: Verzorgenden **scoren** hoog op fysieke belasting.
- We bedoelen: Het percentage werknemers in de beroepsgroep Verzorgenden dat fysieke belasting ervaart is hoog.

3 Respondenten en populatie

3.1.1 Aantal respondenten

De NEA wordt jaarlijks ingevuld door 40.000 tot 60.000 werknemers. Tussen 2014-2017 lag dit aantal altijd rond de 40.000 en na deze periode is dit opgelopen tot ongeveer 60.000 respondenten per jaar. Aangezien wij in dit rapport vooral werken met de totale cijfers over de periode 2014 tot en met 2022 volgt hieronder tabel 1 met daarin het werkelijk aantal respondenten in deze periode verdeeld over de sectoren en beroepsgroepen.

Tabel 1 Aantal respondenten in de hele periode 2014-2022

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicapenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	11.980	134	10.065	641	22	4	1.114	1.302	13.282
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	7.408	737	1.407	4.460	435	1	368	4.631	12.039
Gespecialiseerd verpleegkundigen	6.617	801	1.752	190	44	243	3.587	474	7.091
Schoonmakers	2.775	56	2.145	228	10	24	312	7.807	10.582
Verpleegkundigen (mbo)	3.624	156	1.771	506	4	10	1.177	455	4.079
Maatschappelijk werkers	2.225	276	421	560	587	3	378	1.780	4.005
Psychologen en sociologen	1.945	651	227	274	144	11	638	1.227	3.172
Medisch praktijkassistenten	3.217	17	49	17	7	801	2.326	472	3.689
Fysiotherapeuten	2.412	59	478	118	8	10	1.739	850	3.262
Kelners en barpersoneel	835	39	542	39	14	1	200	9.300	10.135
Artsen en medisch vakspecialisten	3.787	252	237	60	21	129	3.088	3.456	7.243
Receptionisten en adm. medewerkers	1.839	128	617	181	73	26	814	21.928	23.767
Managers & teamleiders	1.512	111	482	222	54	46	597	13.091	14.603
Directiesecretaresses en secretaresses	2.032	240	245	129	65	21	1.332	8.646	10.678
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	1.323	127	268	191	74	10	653	15.212	16.535
Overig	7.850	353	1.576	666	173	100	4.982	303.415	311.265
Totaal	61.381	4.137	22.282	8.482	1.735	1.440	23.305	394.046	455.427

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie.

In de verdere publicatie presenteren we, conform de uitgangspunten zoals beschreven in paragraaf 2.4, geen cijfers in de hierboven beige cellen met minder dan 40 respondenten. De cijfers in de cellen met 40 tot en met 99 respondenten worden wel gepresenteerd, maar daar zijn de nauwkeurigheidsmarges relatief hoog. Deze cellen worden daarom in de tekst verder ook niet toegelicht. In 2022 is de vraagstelling over de risico's IOG en EOG aangepast, waardoor we de cijfers over 2022 niet in combinatie met de cijfers over de jaren 2014-2021 konden gebruiken. De IOG en EOG cijfers gaan dus over de periode 2014-2021 met wat minder respondenten. Dat geldt ook voor een aantal van de gevolgen.⁵ Voor elk van de tabellen gelden de afspraken van paragraaf 2.4. Zodoende is in die tabellen sprake van wat meer cellen met weinig respondenten dan hierboven aangegeven, omdat niet iedere vraag door evenveel respondenten is beantwoord.

⁵ Vragen over beroepsziekten werden tot en met 2021 tweemaal in plaats van jaarlijks in de NEA opgenomen. Vanaf 2022 zijn deze vragen wel jaarlijks onderdeel van de NEA, maar krijgt maar de helft van de respondenten deze vragen.

3.1.2 Aantal werkenden in de populatie

Het is niet bekend hoe groot het aantal werknemers in elk van de doelgroepen precies is. Maar op basis van het aantal respondenten in een cel kan globaal geschat worden hoe groot de populatie in die cel is. Immers, na weging met de door het CBS bepaalde gewichten, hebben we een steekproef van respondenten die representatief is voor Nederland naar alle kenmerken waarop is gewogen. Toepassing van de weegfactor Weegpop die in het NEA-bestand zit, hoogt de steekproef op naar de populatie van alle werknemers in Nederland. Dat geeft per doelgroep het geschatte aantal werknemers in die doelgroep. In tabel 2 worden die geschatte aantallen gegeven. Deze zijn afgerond op honderdtallen, om duidelijk te maken dat het schattingen betreft.

Tabel 2 Populatie werkenden in 2022 (uit steekproef geschat)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	246.400	1.700	205.700	13.500			25.300	28.400	274.800
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	148.900	17.100	33.200	83.900	8.100		6.600	86.700	235.700
Gespecialiseerd verpleegkundigen	128.800	16.000	32.400	4.300	1.300	8.900	65.800	9.000	137.800
Schoonmakers	64.400	600	50.800	4.500			7.700	139.600	204.100
Verpleegkundigen (mbo)	65.900	1.700	38.300	8.600			17.100	5.000	70.900
Maatschappelijk werkers	51.200	5.900	10.400	12.000	14.900		7.700	42.900	94.000
Psychologen en sociologen	47.700	18.700	4.500	5.700	3.200		15.300	16.600	64.400
Medisch praktijkassistenten	65.200		1.100			13.300	50.200	7.600	72.800
Fysiotherapeuten	54.700	1.000	8.100	1.900			43.600	11.200	65.900
Kelners en barpersoneel	14.800		11.000				2.300	171.500	186.200
Artsen en medisch vakspecialisten	71.500	4.900	4.500	400		3.100	58.400	61.200	132.700
Receptionisten en adm. medewerkers	35.000	1.600	11.000	2.400	1.100		18.500	365.300	400.300
Managers & teamleiders	28.700	2.200	8.300	4.400	700	900	12.100	198.100	226.700
Directiesecretaresses en secretaresses	40.000	4.500	5.100	1.800	1.700		26.300	138.400	178.400
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	27.800	2.800	6.200	3.900	1.800		12.800	324.900	352.700
Overig	151.300	6.000	30.100	11.600	2.900	1.700	99.100	5.176.400	5.327.700
Totaal	1.242.300	85.700	460.800	159.900	37.100	30.100	468.800	6.782.800	8.025.100

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie.

We zien dat het om omvangrijke zorgsectoren gaat: 85.700 werkenden in de GGZ, 460.800 in de VVT en 159.900 in de Gehandicaptenzorg. De grootste beroepsgroepen binnen de Zorg zijn de verzorgenden met 246.400, gevolgd door de sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders (148.900) en gespecialiseerd verpleegkundigen (128.800).

Als uit de tabellen in deze rapportage blijkt dat een bepaalde doelgroep potentieel interessant lijkt, bijvoorbeeld omdat deze fors afwijkt van Zorg totaal, dan kan het programma beslissen nader onderzoek te gaan uitvoeren of eventueel interventies in te zetten op de die doelgroep. Het is dan goed om te weten hoe groot (bij benadering) die doelgroep is. Tabel 2 levert die informatie.

4 Risico's in de zorgsectoren

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de NEA-analyse weergegeven, waarbij we laten zien hoe de zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarvan scores op de onderzochte risico's. Om te beginnen wordt een toelichting gegeven op de tabellen en hoe deze geïnterpreteerd dienen te worden. Vervolgens worden de risico's besproken.

4.1 Toelichting op de tabellen

In dit en het volgende hoofdstuk volgen de resultaten met daarbij een beschrijving waar de onderzochte risico's en gevolgen voorkomen en welke zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarbij het hoogste scores. We presenteren voor elk risico en gevolg telkens een tabel met het percentage werknemers dat het betreffende risico of gevolg ervaart naar zorgsector en beroepsgroep.

Zoals in paragraaf 2.4 al is gemeld, is voor de zorgsectoren en voor de beroepsgroepen apart vastgesteld of de uitkomst in de sector of beroepsgroep, significant afwijkt van die van de groep bestaande uit de overige werknemers in de zorg. De cellen waar die toetsen zijn uitgevoerd zijn blauw gemarkeerd.

Bij de overige cellen (altijd combinaties van een zorgsector en een beroepsgroep) zijn geen toetsen uitgevoerd; daar hebben we uitkomsten die aanzienlijk hoger zijn dan de gemarkeerde cel van Zorg totaal uitgelicht door het percentage in rood weer te geven. Wat aanzienlijk hoger is, verschilt per tabel. De grenswaarde daarvoor staat telkens onder de tabel aangegeven. Cellen met (te) weinig respondenten zijn eveneens gemarkeerd. Zie de voorbeeldtabel. De legenda eronder geeft in meer detail aan wat de kleuren en markeringen betekenen.

Voorbeeldtabel Percentage werknemers dat fictief risico ervaart naar sector en beroepsgroep

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	18%	19%	18%	16%			17%	12%	18%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	17%	20%	15%	17%	16%		12%	15%	16%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	14%	15%	14%	15%	18%	12%	13%	12%	14%
Schoonmakers	16%	20%	16%	17%			14%	14%	15%
Verpleegkundigen (mbo)	14%	10%	15%	15%			14%	11%	14%
Maatschappelijk werkers	14%	16%	13%	15%	15%		12%	13%	14%
Psychologen en sociologen	11%	10%	13%	12%	15%		10%	9%	10%
Medisch praktijkassistenten	13%		16%			13%	13%	12%	13%
Fysiotherapeuten	10%	17%	12%	10%			10%	7%	10%
Kelners en barpersoneel	14%		14%				16%	6%	7%
Artsen en medisch vakspecialisten	9%	14%	9%	12%		6%	8%	12%	10%
Receptionisten en adm. medewerkers	14%	19%	13%	11%	32%		12%	12%	12%
Managers & teamleiders	10%	13%	10%	12%	10%	6%	8%	8%	9%
Directiesecretaresses en secretaresses	12%	17%	13%	12%	17%		11%	11%	11%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	11%	13%	10%	10%	14%		10%	10%	10%
Overig	12%	13%	11%	12%	13%	9%	12%	11%	11%
Totaal	14%	15%	16%	16%	15%	12%	12%	11%	11%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1
Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 18%

	minder dan 40 respondenten: cijfers worden niet gegeven
1%	tussen 40 en 99 respondenten: resultaten met nauwkeurigheidsmarge hoger dan 10%
1%	100 of meer respondenten: resultaten met nauwkeurigheidsmarge van minder dan 10%
1%	uitkomst aanzienlijk hoger dan Zorg totaal (grenswaarde onder de tabel gegeven)
1%	de uitkomst van Zorg totaal en daarmee het gemiddelde in de zorg (waarmee wordt vergeleken).
1%	uitkomst niet significant afwijkend van alle andere werknemers in de zorg
1%	uitkomst significant lager dan alle andere werknemers in de zorg
1%	uitkomst significant hoger dan alle andere werknemers in de zorg

Voor de significantietoetsen geldt dat in de tabel niet te zien is hoe groot het eventueel significante verschil is: de uitkomst van “de overige werknemers in de zorg” is niet te zien, want deze wisselt voor elke zorgsector en voor elke beroepsgroep. In de tekst bij de tabellen geven we voor opvallende significante verschillen ook aan hoe groot die significante verschillen zijn. Zie bijlage 2 voor een toelichting daarop.

4.2 Risico's

4.2.1 Fysieke belasting

In de NEA wordt de ervaren fysieke belasting vastgesteld aan de hand van de volgende vragen:

- Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten;
- Maakt u bij uw werk gebruik van een gereedschap, apparaat of voertuig dat trillingen of schudden veroorzaakt;
- Doet u werk in een ongemakkelijke werkhouding;
- Doet u werk waarbij u herhalende bewegingen moet maken;

- Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken. De respondent krijgt hierbij drie antwoordmogelijkheden, 1. Nee, 2. Ja, soms, 3. Ja, regelmatig. Deze vragen worden door het CBS vervolgens omgezet in één dichotome variabele. Zodra een respondent bij 1 van bovenstaande vragen 'Ja, regelmatig' invult wordt deze meegerekend als iemand die fysieke belasting ervaart. Wanneer een respondent op alle vragen enkel 'Nee', of 'Ja, soms' invult wordt deze meegerekend als iemand die geen fysieke belasting ervaart. In tabel 3 vallen enkele dingen op. Zo scoort de ervaren fysieke belasting in de Zorg totaal 46% over de periode 2014 t/m 2022. Dit percentage is hoger dan de score van overige sectoren in Nederland (40%).

Fysieke belasting in de sectoren

Alhoewel een groot deel van de sectoren en beroepsgroepen relatief dicht bij de score van Zorg totaal zitten, zijn er verschillende uitschieters:

1. De **VVT** scoort met 60% ervaren fysieke belasting als sector veel hoger dan de andere zorgsectoren als de GGZ, Jeugdzorg, Huisartsen en Gehandicaptenzorg en als enige zorgsector significant (bijna 21%) hoger dan de overige werknemers in de zorg.
2. Opvallend is dat de sectoren GGZ (19%), Jeugdzorg (13%), Huisartsen (23%) en Gehandicaptenzorg (37%) allen onder de score van de overige sectoren in Nederland van 40% uitkomen. Het feit dat de zorg als geheel daarboven scoort komt voor het overgrote deel door de sector VVT.

Tabel 3 Percentage werknemers dat fysieke belasting ervaart naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2022)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	70%	57%	72%	56%			67%	51%	68%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	31%	12%	34%	36%	10%		23%	25%	29%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	51%	17%	57%	32%	3%	17%	59%	29%	50%
Schoonmakers	66%	65%	67%	61%			70%	67%	67%
Verpleegkundigen (mbo)	69%	26%	74%	59%			73%	56%	68%
Maatschappelijk werkers	13%	9%	23%	14%	7%		14%	15%	14%
Psychologen en sociologen	9%	6%	21%	9%	11%		7%	15%	11%
Medisch praktijkassistenten	52%		36%			22%	63%	48%	52%
Fysiotherapeuten	37%	25%	35%	35%			37%	23%	34%
Kelners en barpersoneel	50%		48%				64%	51%	51%
Artsen en medisch vakspecialisten	31%	9%	15%	37%		14%	35%	30%	31%
Receptionisten en adm. medewerkers	36%	45%	33%	34%	32%		38%	36%	36%
Managers & teamleiders	16%	18%	20%	12%	8%	16%	15%	21%	20%
Directiesecretaresses en secretaresses	37%	43%	32%	32%	39%		37%	25%	28%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	18%	19%	20%	18%	9%		18%	16%	16%
Overig	41%	24%	46%	38%	24%	42%	42%	42%	42%
Totaal	46%	19%	60%	37%	13%	23%	46%	40%	41%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1
Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 60%

Fysieke belasting per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsector

Alhoewel de VVT de enige, voor ons relevante, zorgsector is die hoog scoort op het risico fysieke belasting, zijn er wel beroepsgroepen die verdeeld over verschillende sectoren hoog scoren op fysieke belasting.

3. **Verzorgenden** scoren hoog in de gehele zorgsector (70%).
 - Dit percentage wordt voor een groot deel bepaald door de VVT, waar veruit de meeste verzorgenden actief zijn. In deze sector scoort deze beroepsgroep met 72% ook het hoogst van alle sectoren en significant 29% hoger dan alle andere werknemers in de zorg.
4. Ook **Verpleegkundigen (mbo)** (69%) en **schoonmakers** (66%) scoren hoog op fysieke belasting.
 - Verpleegkundigen (mbo) scoren significant bijna 23% hoger dan de overige werknemers in de zorg. Verpleegkundigen (mbo) in de VVT ervaren met 74% het meest van alle werknemers in de zorg fysieke belasting.
 - 66% van de schoonmakers in de zorg ervaart fysieke belasting en dat is significant ruim 19% meer dan de overige werknemers in de zorg. Bij deze beroepsgroep zien we hoge scores in alle zorgsectoren.

4.2.2 Werkdruk

In de NEA wordt de ervaren werkdruk vastgesteld aan de hand van de volgende vragen met betrekking tot kwantitatieve taakeisen:

- Moet u erg snel werken?
- Moet u heel veel werk doen?
- Moet u extra hard werken?

De respondent krijgt hierbij vier antwoordmogelijkheden, 1. Nooit, 2. Soms, 3. Vaak, 4. Altijd. Het antwoordgemiddelde van de drie vragen levert vervolgens een dichotome variabele op in de NEA, waarbij een respondent die gemiddeld hoger scoort dan 2,5 wordt meegenomen als iemand die werkdruk ervaart en een respondent die lager scoort dan 2,5 wordt meegenomen als iemand die geen werkdruk ervaart. Een respondent die op de eerste twee vragen '3. Vaak' scoort en op de laatste vraag '2. Soms' wordt met een gemiddelde van 2,66 (>2,5) op deze manier meegenomen als iemand die werkdruk ervaart. Een respondent die op de eerste twee vragen '1. Nooit' scoort en op de laatste vraag '4. Altijd' wordt daarentegen met een gemiddelde van 2 (<2,5) niet meegenomen als iemand die werkdruk ervaart.

Tabel 4 Percentage werknemers dat werkdruk ervaart naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2022)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugd-zorg	Huis-artsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	43%	42%	43%	35%			45%	29%	41%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	35%	30%	32%	36%	39%		34%	31%	33%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	49%	41%	43%	50%	43%	40%	54%	36%	48%
Schoonmakers	31%	32%	30%	33%			38%	35%	34%
Verpleegkundigen (mbo)	49%	29%	45%	44%			61%	32%	48%
Maatschappelijk werkers	42%	46%	41%	36%	50%		40%	40%	41%
Psychologen en sociologen	49%	56%	37%	48%	52%		45%	38%	45%
Medisch praktijkassistenten	47%		45%			50%	46%	37%	46%
Fysiotherapeuten	39%	52%	41%	33%			38%	37%	39%
Kelners en barpersoneel	37%		36%				42%	44%	44%
Artsen en medisch vakspecialisten	54%	53%	54%	44%		49%	54%	33%	45%
Receptionisten en adm. medewerkers	34%	35%	34%	34%	37%		33%	31%	31%
Managers & teamleiders	57%	63%	56%	59%	63%	48%	58%	49%	50%
Directiesecretaresses en secretaresses	40%	44%	35%	45%	38%		41%	36%	37%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	41%	52%	48%	38%	37%		38%	40%	40%
Overig	37%	33%	37%	35%	40%	47%	38%	35%	35%
Totaal	42%	42%	40%	38%	45%	47%	46%	36%	37%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1
Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 55%

In tabel 4 vallen enkele dingen op. Zo is allereerst de score van Zorg totaal 42% over de periode 2014 t/m 2022. Hiermee komt werkdruk in de zorg meer voor dan in de overige sectoren in Nederland met een score van 36%. Alhoewel een groot deel van de zorgsectoren en beroepsgroepen relatief dicht bij het gemiddelde in de zorg zit, zijn er enkele uitschieters die hieronder beschreven worden.

Werkdruk in de sectoren

Van de sectoren scoort de sector '**Huisartsen**' het hoogst met 47%. Werknemers in de sector Huisartsen scoren daarmee significant 3% hoger op werkdruk dan de overige werknemers in de zorg.

Werkdruk per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsector

Alhoewel er geen sectoren zijn die veel hoger scoren dan de gemiddelden in de zorg en in Nederland, zijn er wel beroepsgroepen die er in zijn totaliteit of in enkele sectoren uit springen.

1. **Managers & Teamleiders** scoren hoog in de gehele zorgsector (57%). Daarmee scoren Managers & Teamleiders significant 13% hoger dan de overige werknemers in de zorg op werkdruk.
 - In het bijzonder in de GGZ (63%), gehandicaptenzorg (59%) en VVT (56%).
2. **Artsen & Medisch vakspecialisten** in de gehele zorgsector scoren ook hoog (54%), maar net niet boven de grenswaarde, in de gehele zorgsector. Dit is vrij evenredig verdeeld over de verschillende zorgsectoren. Daarmee scoren Artsen & Medisch vakspecialisten significant 11% hoger dan andere werknemers in de zorg op werkdruk.
3. Verder scoren '**Verpleegkundigen (MBO)** (49%), **Psychologen en Sociologen** (49%), **Medisch praktijkassistenten** (47%) en **Gespecialiseerd verpleegkundigen** (49%)' hoog in de gehele zorgsector, met enkele uitschieters binnen de zorgsectoren.
 - Verpleegkundigen (MBO) scoren daarmee significant 6% hoger dan andere werknemers in de zorg op werkdruk.
 - Gespecialiseerd verpleegkundigen scoren daarmee significant 7% hoger dan andere werknemers in de zorg op werkdruk.
 - Medisch praktijkassistenten scoren daarmee significant 3% hoger dan andere werknemers in de zorg op werkdruk.
 - Psychologen en Sociologen scoren daarmee significant 4% hoger dan andere werknemers in de zorg op werkdruk.
 - Psychologen en Sociologen in de GGZ scoren met 56% opvallend hoog.

4.2.3

Emotionele belasting

In de NEA wordt de ervaren emotionele belasting vastgesteld aan de hand van de volgende vragen:

- Brengt uw werk u in emotioneel moeilijke situaties?
- Is uw werk emotioneel veeleisend?
- Raakt u emotioneel betrokken bij uw werk?

De respondent krijgt hierbij vier antwoordmogelijkheden, 1. Nooit, 2. Soms, 3. Vaak, 4. Altijd. Het antwoordgemiddelde van de drie vragen levert vervolgens een dichotome variabele op in de NEA waarbij een respondent die gemiddeld hoger scoort dan 2,5 wordt meegenomen als iemand emotionele belasting ervaart op het werk en een respondent die lager scoort dan 2,5 wordt meegenomen als iemand die geen emotionele belasting ervaart op het werk.

Tabel 5 Percentage werknemers dat emotionele belasting ervaart naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2022)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	20%	31%	21%	20%			16%	15%	20%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	30%	37%	24%	29%	42%		32%	17%	25%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	32%	47%	28%	27%	28%	17%	31%	22%	31%
Schoonmakers	8%	10%	9%	4%			7%	5%	6%
Verpleegkundigen (mbo)	26%	34%	25%	28%			25%	9%	24%
Maatschappelijk werkers	43%	49%	35%	38%	55%		34%	27%	36%
Psychologen en sociologen	47%	57%	37%	45%	49%		42%	24%	39%
Medisch praktijkassistenten	10%		12%			14%	8%	10%	10%
Fysiotherapeuten	19%	52%	23%	27%			16%	11%	17%
Kelners en barpersoneel	11%		12%				11%	5%	5%
Artsen en medisch vakspecialisten	32%	52%	42%	28%		28%	30%	12%	23%
Receptionisten en adm. medewerkers	7%	11%	6%	7%	10%		6%	6%	6%
Managers & teamleiders	18%	29%	14%	19%	37%	14%	17%	12%	13%
Directiesecretaresses en secretaresses	6%	6%	5%	4%	4%		7%	5%	5%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	12%	21%	12%	11%	21%		10%	9%	9%
Overig	9%	14%	9%	11%	21%	9%	9%	8%	8%
Totaal	22%	37%	20%	26%	39%	15%	18%	8%	10%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1
 Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 28%

In tabel 5 vallen enkele dingen op. Zo scoort de Zorg totaal 22% op emotionele belasting over de periode 2014 t/m 2022. Dit percentage is veel hoger dan de score van de overige sectoren in Nederland (8%). Hieronder worden de scores over de sectoren en beroepsgroepen verder besproken.

Emotionele belasting in de sectoren

Voor de ervaren emotionele belasting geldt dat alle relevante zorgsectoren hoger scoren dan het landelijk gemiddelde. Toch zijn er enkele uitschieters die aanzienlijk hoger scoren dan het gemiddelde in de zorg

1. De **Jeugdzorg** (39%) & **GGZ** (37%) scoren veel hoger dan het gemiddelde in de zorg. De Gehandicaptenzorg scoort niet boven de grenswaarde, maar met 26% wel hoger dan het gemiddelde in de zorg (22%).
 - Werknemers in de Jeugdzorg scoren significant 16% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.
 - Werknemers in de GGZ scoren significant 15% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.
 - Werknemers in de Gehandicaptenzorg scoren significant 4% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.

Emotionele belasting per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsector

Alhoewel de Jeugdzorg en GGZ de enige, voor ons relevante, zorgsectoren zijn die hoog scoren (boven de grenswaarde) op het risico emotionele belasting, zijn er verschillende beroepsgroepen te noemen die verdeeld over verschillende sectoren hoog scoren op emotionele belasting.

1. **Psychologen en Sociologen** (47%) en **Maatschappelijk werkers** (43%) scoren het hoogst, verdeeld over verschillende sectoren.
 - Zo scoren Psychologen en Sociologen hoog in de GGZ (57%), Jeugdzorg (49%), Gehandicaptenzorg (45%) en VVT (37%).

- Maatschappelijk werkers scoren ook hoog in de Jeugdzorg (55%), GGZ (49%), Gehandicaptenzorg (45%) en VVT (35%).
 - Psychologen en Sociologen scoren significant 24% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.
 - Maatschappelijk werkers scoren significant 20% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.
2. Ook **Gespecialiseerd verpleegkundigen** (32%), **Artsen en medisch specialisten** (32%) en **Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders** (30%) scoren hoog in de gehele zorgsector. Verpleegkundigen (mbo) scoren met 26% hoog, maar niet boven de grenswaarde.
- Gespecialiseerd verpleegkundigen scoren vooral hoog in de GGZ (47%).
 - Artsen en medisch specialisten scoren vooral hoog in de GGZ (52%) en VVT (42%).
 - Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders scoren vooral hoog in de Jeugdzorg (42%), GGZ (37%) en Gehandicaptenzorg (29%).
 - o Gespecialiseerd verpleegkundigen scoren significant 10% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.
 - o Artsen en medisch specialisten scoren significant 10% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.
 - o Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders scoren significant 8% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.
 - o Verpleegkundigen (mbo) scoren significant 3% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.
3. Enkele beroepsgroepen scoren enkel in de GGZ hoog op emotionele belasting, waaronder:
- Verpleegkundigen (MBO) (34%), Verzorgenden (31%) en Managers en Teamleiders (29%).

4.2.4 Intern ongewenst gedrag

In de NEA wordt het ervaren intern ongewenste gedrag vastgesteld aan de hand van de volgende vragen:

- Ervaart u ongewenste seksuele aandacht van leidinggevendenden of collega's?
- Ervaart u intimidatie door leidinggevendenden of collega's?
- Ervaart u lichamelijk geweld door leidinggevendenden of collega's?
- Ervaart u pesten door leidinggevendenden of collega's?

De respondent krijgt hierbij vier antwoordmogelijkheden, 1. Nee, nooit, 2. Ja, een enkele keer, 3. Ja, vaak, 4. Ja, zeer vaak. Deze vragen worden vervolgens omgezet in een dichotome variabele. Zodra een respondent bij 1 van bovenstaande vragen 'Ja, een enkele keer', 'Ja, vaak' of 'Ja, zeer vaak' invult, wordt deze meegerekend als iemand die intern ongewenst gedrag ervaart op het werk. Wanneer een respondent op alle vragen enkel 'Nee, nooit' invult, wordt deze meegerekend als iemand die geen intern ongewenst gedrag ervaart op het werk.

Tabel 6 Percentage werknemers dat intern ongewenst gedrag ervaart naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2021)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	14%	24%	14%	13%			17%	10%	14%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	15%	18%	18%	15%	11%		15%	14%	15%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	17%	19%	15%	18%		11%	17%	16%	17%
Schoonmakers	8%	16%	7%	12%			13%	13%	12%
Verpleegkundigen (mbo)	16%	20%	16%	13%			16%	18%	16%
Maatschappelijk werkers	15%	20%	19%	11%	11%		17%	14%	15%
Psychologen en sociologen	12%	12%	12%	11%	12%		11%	14%	12%
Medisch praktijkassistenten	15%		7%			12%	17%	13%	15%
Fysiotherapeuten	11%	12%	14%	12%			11%	12%	12%
Kelners en barpersoneel	16%		15%				18%	16%	16%
Artsen en medisch vakspecialisten	17%	17%	15%	11%		8%	17%	17%	17%
Receptionisten en adm. medewerkers	17%	20%	18%	14%	20%		16%	16%	16%
Managers & teamleiders	21%	15%	19%	22%	21%	13%	24%	16%	17%
Directiesecretaresses en secretaresses	18%	20%	14%	19%	12%		19%	16%	16%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	17%	19%	20%	12%	13%		18%	16%	16%
Overig	18%	18%	16%	15%	18%	14%	19%	16%	16%
Totaal	15%	18%	14%	14%	12%	12%	17%	16%	16%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1
Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 20%

Intern ongewenst gedrag in de sectoren

In tabel 6 vallen enkele dingen op. Zo scoort de Zorg totaal 15%, dit is lager dan de score van de overige sectoren in van Nederland (16%) over de periode 2014 t/m 2022. Daarnaast liggen vrijwel alle zorgsectoren relatief dicht bij de score van Zorg totaal.

1. De **GGZ** scoort met 18% het hoogst van de relevante zorgsectoren. Daarmee scoren werknemers in de GGZ significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op intern ongewenst gedrag.

Intern ongewenst gedrag per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsector

Alhoewel er geen sectoren zijn die hoger dan de grenswaarde scoren, zijn er op beroepsniveau enkele uitschieters.

1. **Managers en Teamleiders** scoren relatief hoog in de gehele zorgsector (21%). Daarmee scoren Managers en Teamleiders significant 4% hoger dan andere werknemers in de zorg op intern ongewenst gedrag.
 - Zij scoren vooral hoog in de Gehandicaptenzorg (22%) en VVT (19%).
2. Directiesecretaresses en secretaresses scoren met 18% hoog op intern ongewenst gedrag, maar niet hoger dan de grenswaarde. Daarmee scoren directiesecretaresses en secretaresses wel significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op intern ongewenst gedrag.
3. Enkele beroepsgroepen scoren enkel in één van de relevante sectoren hoog:
 - Verzorgenden (24%), Verpleegkundigen (MBO) (20%) en Directiesecretaresses en secretaresses (20%) in de GGZ.
 - Specialisten loopbaanontwikkeling in de VVT (20%).

4.2.5 Extern ongewenst gedrag

In de NEA wordt het ervaren extern ongewenste gedrag vastgesteld aan de hand van de volgende vragen:

- Ongewenste seksuele aandacht van klanten (of patiënten, leerlingen of passagiers)
- Intimidatie door klanten (of patiënten, leerlingen of passagiers)
- Lichamelijk geweld door klanten (of patiënten, leerlingen of passagiers)
- Pesten door klanten (of patiënten, leerlingen of passagiers)

De respondent krijgt hierbij vier antwoordmogelijkheden, 1. Nee, nooit, 2. Ja, een enkele keer, 3. Ja, vaak, 4. Ja, zeer vaak. Deze vragen worden vervolgens omgezet in een dichotome variabele. Zodra een respondent bij 1 van bovenstaande vragen 'Ja, een enkele keer', 'Ja, vaak' of 'Ja, zeer vaak' invult wordt deze meegerekend als iemand die extern ongewenst gedrag ervaart op het werk. Wanneer een respondent op alle vragen enkel 'Nee, nooit' invult wordt deze meegerekend als iemand die geen extern ongewenst gedrag ervaart op het werk.

Tabel 7 Percentage werknemers dat extern ongewenst gedrag ervaart naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2021)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	53%	70%	54%	57%			43%	31%	51%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	67%	78%	55%	69%	65%		62%	36%	55%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	63%	86%	58%	73%		58%	61%	45%	62%
Schoonmakers	18%	35%	19%	17%			15%	11%	13%
Verpleegkundigen (mbo)	67%	89%	64%	69%			66%	27%	62%
Maatschappelijk werkers	62%	72%	53%	65%	72%		43%	50%	57%
Psychologen en sociologen	50%	57%	48%	60%	56%		38%	28%	42%
Medisch praktijkassistenten	47%		57%			65%	41%	37%	46%
Fysiotherapeuten	41%	62%	55%	58%			35%	23%	37%
Kelners en barpersoneel	36%		37%				28%	39%	39%
Artsen en medisch vakspecialisten	52%	77%	68%	57%		57%	49%	30%	42%
Receptionisten en adm. medewerkers	34%	45%	29%	25%	42%		36%	25%	26%
Managers & teamleiders	35%	52%	36%	46%	51%	35%	26%	19%	21%
Directiesecretaresses en secretaresses	32%	43%	16%	17%	32%		35%	11%	15%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	18%	23%	17%	22%	32%		14%	12%	12%
Overig	23%	29%	23%	28%	40%	54%	21%	19%	19%
Totaal	48%	65%	47%	60%	59%	60%	40%	19%	24%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1

Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 62%

Extern ongewenst gedrag in de sectoren

In tabel 7 vallen enkele dingen op. Zo ligt het gemiddelde in de zorg (48%) ruim twee keer zo hoog als het gemiddelde in de overige sectoren in Nederland (19%) over de periode 2014 t/m 2021. In alle zorgsectoren is het risico op extern ongewenst gedrag bijzonder hoog ten opzichte van alle sectoren buiten de zorg.

1. De **GGZ** scoort met 65% het hoogst op dit risico. Werknemers in de GGZ scoren daarmee significant 17% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
2. De zorgsectoren Gehandicaptenzorg (60%), Jeugdzorg (59%) en Huisartsen (60%) scoren ook hoger dan de score van Zorg totaal.
 - Werknemers in de Gehandicaptenzorg scoren daarmee significant 12% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
 - Werknemers in de Jeugdzorg scoren daarmee significant 9% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
 - Werknemers in de sector Huisartsen scoren daarmee significant 10% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.

Extern ongewenst gedrag per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsector

Naast dat er 1 zorgsector boven de grenswaarde scoort, zijn er meerdere beroepsgroepen die in de gehele zorg of een zorgsector boven de grenswaarde scores.

1. **Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders (67%), Verpleegkundigen (mbo) (67%)**
 - Gespecialiseerd verpleegkundigen (63%)** scoren relatief hoog in de gehele zorgsector.
 - Voor Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders geldt dat deze groep vooral hoog scoort in de GGZ (78%), Gehandicaptenzorg (69%) en in mindere mate Jeugdzorg (65%).
 - Verpleegkundigen scoren ook veruit het hoogst in de GGZ (89%), maar ook hoog in de Gehandicaptenzorg (69%) en VVT (64%).
 - Gespecialiseerd verpleegkundigen scoren ook vooral hoog in de GGZ (86%) en Gehandicaptenzorg (73%).
 - Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders scoren als beroepsgroep significant 20% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
 - Verpleegkundigen (mbo) scoren als beroepsgroep significant 18% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
 - Gespecialiseerd verpleegkundigen scoren als beroepsgroep significant 16% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
2. Enkele beroepsgroepen scoren in een aantal (of enkele) zorgsectoren hoog, namelijk Maatschappelijk werkers, Artsen en medisch vakspecialisten en Verzorgenden.
 - Maatschappelijk werkers scoren hoog in de GGZ (72%) en Gehandicaptenzorg (65%).
 - Artsen en medisch vakspecialisten scoren hoog in de GGZ (77%) en VVT (68%).
 - Verzorgenden scoren hoog in de GGZ (70%).
 - Maatschappelijk werkers scoren als beroepsgroep significant 12% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
 - Verzorgenden scoren als beroepsgroep significant 5% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
 - Artsen en medisch vakspecialisten scoren als beroepsgroep significant 3% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.

4.3 Risico's samengenomen

In de voorgaande paragrafen is per risico gepresenteerd in welke sector of beroepsgroep dit het meest voorkomt. In deze paragraaf worden de zorgsectoren en beroepsgroepen uitgelicht die op meerdere risico's hoog scoren. In bijlage 3 staat een tabel waarin wordt weergegeven welke risico's relatief veel voorkomen bij de zorgsectoren en beroepsgroepen.

Zorgsectoren waar risico's in het algemeen veel voorkomen, **in vergelijking tot overige werknemers in de zorg:**

- De **GGZ** scoort hoog op emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Werknemers in de GGZ scoren significant 15% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting, en significant 17% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
- De **Jeugdzorg** scoort hoog op emotionele belasting.
 - Werknemers in de Jeugdzorg scoren significant 16% hoger dan andere werknemers in de zorg op emotionele belasting.

Beroepsgroepen in de zorg waar in zijn geheel veel risico's voorkomen in vergelijking tot overige werknemers in de zorg:

- **Verpleegkundigen (mbo)** scoren hoog op fysieke belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Verpleegkundigen (mbo) scoren significant 23% hoger dan andere werknemers in de zorg op fysieke belasting, en significant 18% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.
- **Gespecialiseerd verpleegkundigen** scoren hoog op werkdruk en extern ongewenst gedrag.
 - Gespecialiseerd verpleegkundigen scoren significant 7% hoger dan andere werknemers in de zorg op werkdruk, en significant 16% hoger dan andere werknemers in de zorg op extern ongewenst gedrag.

Verder zijn er enkele beroepsgroepen in de zorg die in sommige sectoren hoog scoren op de risico's **in vergelijking tot de gehele zorg:**

- **Verzorgenden en Verpleegkundigen (mbo)** scoren in de GGZ beide hoog op emotionele belasting, intern- en extern ongewenst gedrag.

De zorgsectoren scoren allemaal hoog op minimaal 2- en de VVT zelfs op drie risico's van de onderzochte risico's, **in vergelijking tot de score van de overige sectoren in Nederland:**

- De **VVT** scoort hoog op fysieke belasting, emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
- De **GGZ, Jeugdzorg, Gehandicaptenzorg & Huisartsen** scoren hoog op emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.

Daarnaast zijn er ook verschillende beroepsgroepen in de zorg die hoog scoren op de risico's **in vergelijking tot de score van de overige sectoren in Nederland**

- **Verpleegkundigen (mbo)** scoren hoog op fysieke belastingen, emotionele belasting, werkdruk en extern ongewenst gedrag.
- **Verzorgenden** scoren hoog op fysieke belasting, emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
- **Gespecialiseerd verpleegkundigen** scoren hoog op emotionele belasting, werkdruk en extern ongewenst gedrag.
- **Managers & Teamleiders** scoren hoog op emotionele belasting, werkdruk, intern- en extern ongewenst gedrag.
- **Artsen en Medisch vakspecialisten & Psychologen en sociologen** scoren hoog op emotionele belasting, werkdruk en extern ongewenst gedrag.

5 Gevolgen van risico's

5.1 Gevolgen apart: verzuim en burn-out cijfers

Het voorgaande hoofdstuk ging over in hoeverre verschillende risico's voorkomen in de zorgsectoren. Om te kijken of er in de zorgsectoren en beroepsgroepen ook gevolgen optreden van deze risico's wordt in deze paragraaf gekeken naar de scores op:

- Burn-out;
- Veelvuldig verzuim;
- Werkgerelateerd verzuim;
- PSA gerelateerd verzuim;
- Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting.

5.1.1 Burn-out

In de NEA worden verschillende vragen gesteld om beroepsziekten vast te stellen. Een van de beroepsziekten waarover de NEA vragen stelt is Burn-out. Op basis van deze antwoorden kan worden vastgesteld of de respondent volgens eigen zeggen een Burn-out heeft of recentelijk heeft gehad. Bij deze variabelen horen de volgende categorieën, 1. Nee, 2. Langer dan een jaar, 3. Afgelopen jaar. Wij hebben hier een dichotome variabele van gemaakt waarbij respondenten die 2 of 3 hebben ingevuld behoren tot de groep die recentelijk een burn-out hebben gehad en de respondenten die 1 hebben ingevuld behoren tot de groep die recentelijk geen burn-out hebben gehad.

Tabel 8 Percentage werknemers dat een burn-out ervaart naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2022)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehand- captenzorg	Jeugd- zorg	Huis- artsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	6%	3%	6%	6%			7%	6%	6%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	8%	11%	6%	9%	12%		6%	7%	8%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	6%	7%	5%	4%		3%	6%	5%	6%
Schoonmakers	4%		3%	5%			6%	4%	4%
Verpleegkundigen (mbo)	6%	8%	6%	5%			5%	9%	6%
Maatschappelijk werkers	10%	9%	7%	8%	12%		8%	7%	8%
Psychologen en sociologen	7%	6%	6%	9%	5%		8%	7%	7%
Medisch praktijkassistenten	6%					5%	6%	5%	6%
Fysiotherapeuten	5%		5%	8%			6%	5%	5%
Kelners en barpersoneel	4%		5%				4%	4%	4%
Artsen en medisch vakspecialisten	5%	7%	3%			5%	6%	5%	5%
Receptionisten en adm. medewerkers	5%	8%	5%	1%			5%	6%	6%
Managers & teamleiders	5%	5%	5%	6%			5%	6%	5%
Directiesecretaresses en secretaresses	6%	14%	5%	3%			5%	6%	6%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	5%	6%	6%	5%			4%	6%	5%
Overig	6%	8%	5%	6%	12%	0%	5%	6%	6%
Totaal	6%	8%	6%	7%	10%	5%	6%	6%	6%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1

Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 8%

Burn-out per sector

In tabel 8 vallen enkele dingen op. Zo zijn de scores van Zorg totaal en de overige sectoren in Nederland vrijwel gelijk aan elkaar (beide zo'n 6%) over de periode 2014 t/m 2022. Alhoewel een deel van de relevante sectoren en beroepsgroepen relatief dicht bij de score van Zorg totaal zit zijn er verschillende uitschieters:

1. De **Jeugdzorg** scoort met 10% een stuk hoger dan het gemiddelde in de zorg. Daarmee scoren werknemers in de Jeugdzorg significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg burn-out.
2. De **GGZ** scoort met 8% als sector eveneens hoger dan het gemiddelde in de zorg. Daarmee scoren werknemers in de GGZ significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg burn-out.
3. De **Gehandicaptenzorg** scoort met 7% hoger dan het gemiddelde in de zorg op burn-out, maar niet boven de grenswaarde. Daarmee scoren werknemers in de Gehandicaptenzorg wel significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg burn-out.

Burn-out per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsectoren

Naast dat enkele sectoren aanzienlijk hoger scoren dan de score van Zorg to-taal zijn er ook enkele beroepsgroepen die in zijn algemeenheid of in enkele zorgsectoren hoog scoren.

1. Maatschappelijk werkers scoren relatief hoog in de gehele zorgsector (10%). Daarmee scoren Maatschappelijk werkers als beroepsgroep significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg burn-out.
 - Deze beroepsgroep scoort vooral hoog in de Jeugdzorg (12%), GGZ (9%) en Gehandicaptenzorg (8%).
2. Ook Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders (8%) scoren relatief hoog in de gehele zorg. Daarmee scoren Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders als beroepsgroep significant 2% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg burn-out.
 - Vooral in de jeugdzorg (12%), GGZ (11%) en gehandicaptenzorg (9%)
3. Verder zijn er enkele beroepen die in één zorgsector naar voren komen, namelijk psychologen en sociologen in de gehandicaptenzorg (9%), fysiotherapeuten in de gehandicaptenzorg (8%), directiesecretaresses en secretaresses (14%), receptionisten en administratief medewerkers (8%) en verpleegkundigen (mbo) in de GGZ.

5.1.2

Veelvuldig verzuim

Er is gekozen om veelvuldig verzuim mee te nemen als indicatie. Daarbij is besloten om respondenten mee te tellen die meer dan 14 dagen verzuimd hebben in het betreffende jaar.

Tabel 9 Percentage werknemers dat meer dan 14 dagen heeft verzuimd naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2022)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	18%	19%	18%	16%			17%	12%	18%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	17%	20%	15%	17%	16%		12%	15%	16%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	14%	15%	14%	15%	18%	12%	13%	12%	14%
Schoonmakers	16%	20%	16%	17%			14%	14%	15%
Verpleegkundigen (mbo)	14%	10%	15%	15%			14%	11%	14%
Maatschappelijk werkers	14%	16%	13%	15%	15%		12%	13%	14%
Psychologen en sociologen	11%	10%	13%	12%	15%		10%	9%	10%
Medisch praktijkassistenten	13%		16%			13%	13%	12%	13%
Fysiotherapeuten	10%	17%	12%	10%			10%	7%	10%
Kelners en barpersoneel	14%		14%				16%	6%	7%
Artsen en medisch vakspecialisten	9%	14%	9%	12%		6%	8%	12%	10%
Receptionisten en adm. medewerkers	14%	19%	13%	11%	32%		12%	12%	12%
Managers & teamleiders	10%	13%	10%	12%	10%	6%	8%	8%	9%
Directiesecretaresses en secretaresses	12%	17%	13%	12%	17%		11%	11%	11%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	11%	13%	10%	10%	14%		10%	10%	10%
Overig	12%	13%	11%	12%	13%	9%	12%	11%	11%
Totaal	14%	15%	16%	16%	15%	12%	12%	11%	11%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1

Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 18%

Veelvuldig verzuim in de sectoren

Tabel 9 laat zien dat de score van Zorg totaal (14%) hoger is dan de score van de overige sectoren in Nederland (11%) over de periode 2014 t/m 2022. De zorgsectoren liggen allemaal niet ver van de score van Zorg totaal af.

- De VVT en GGZ scores relatief het hoogst met 16%, terwijl het bij huisartsen minder voorkomt (12%).
 - Werknemers in de VVT scoren daarmee significant 2% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg veelvuldig verzuim.
 - Werknemers in de GGZ scoren daarmee significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg veelvuldig verzuim.

Veelvuldig verzuim per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsectoren

Alhoewel een groot deel van de sectoren en beroepsgroepen relatief dicht bij de score van Zorg totaal zit, of zelfs nog lager scoort, zijn er enkele uitschieters op beroepsniveau.

- Verzorgenden** scoren het hoogst van alle beroepsgroepen (18%). Verzorgenden scoren daarmee als beroepsgroep significant 4% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg veelvuldig verzuim.
 - Binnen deze beroepsgroep scoren verzorgenden in de GGZ (19%) en VVT (18%) het hoogst.
- Verder zijn er enkele beroepsgroepen die in één of meerdere relevante zorgsectoren hoog scoren.
 - Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders (20%) en receptionisten en administratief medewerkers (19%) scoren hoog in de GGZ.
 - Hoewel er een hoger nauwkeurigheidsmarge voor geldt zijn ook receptionisten en administratief medewerkers in de jeugdzorg opvallend met een score van 32%.
 - o Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders scoren daarmee als beroepsgroep significant 2% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg veelvuldig verzuim.
 - o Schoonmakers scoren daarmee als beroepsgroep significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg veelvuldig verzuim.

Het hierboven besproken verzuim kan verschillende oorzaken hebben, ook oorzaken die niet gerelateerd zijn aan het werk, PSA-risico's of overmatige fysieke belasting. In onderstaande paragrafen wordt ingegaan op het verzuim dat veroorzaakt wordt door het werk dat de respondent doet, PSA-gerelateerde klachten en overmatige fysieke belasting.

5.1.3 **Werkgerelateerd verzuim**

In de NEA worden verschillende vragen gesteld om vast te stellen of verzuim is veroorzaakt door het werk. Daarbij wordt onder meer de vraag gesteld of de respondent die heeft verzuimd, de indruk heeft dat de klachten die hebben geleid tot het verzuim het gevolg waren van het werk. Bij deze vraag horen de volgende antwoordcategorieën, 1. Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk 2. Ja, voor een deel het gevolg van mijn werk, 3. Nee, geen gevolg van mijn werk, 4. Weet ik niet. Wij hebben hier een dichotome variabele van gemaakt waarbij respondenten die 1 of 2 hebben ingevuld behoren tot de groep die verzuimd hebben vanwege klachten opgedaan tijdens het werk. Wanneer iemand 3 of 4 heeft ingevuld wordt behoort de respondent tot de groep die geen werkgerelateerd verzuim heeft ervaren.

Tabel 10 Percentage werknemers waar werk de oorzaak is van verzuim naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2022)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	33%	31%	34%	25%			30%	26%	32%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	27%	22%	28%	28%	30%		25%	22%	26%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	25%	22%	29%	32%		16%	25%	24%	25%
Schoonmakers	26%	22%	26%	19%			27%	28%	27%
Verpleegkundigen (mbo)	32%	29%	35%	32%			28%	24%	31%
Maatschappelijk werkers	25%	25%	25%	25%	27%		23%	24%	25%
Psychologen en sociologen	21%	21%	28%	19%	25%		19%	25%	23%
Medisch praktijkassistenten	22%					20%	22%	17%	21%
Fysiotherapeuten	23%	22%	26%	28%			22%	19%	22%
Kelners en barpersoneel	28%		28%				30%	19%	20%
Artsen en medisch vakspecialisten	23%	27%	28%	22%		31%	23%	21%	22%
Receptionisten en adm. medewerkers	18%	21%	18%	15%	31%		16%	20%	20%
Managers & teamleiders	18%	19%	23%	12%	24%		15%	20%	20%
Directiesecretaresses en secretaresses	19%	22%	23%	22%	15%		17%	17%	17%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	19%	22%	19%	16%	21%		19%	20%	20%
Overig	19%	17%	22%	21%	23%	14%	18%	23%	23%
Totaal	25%	22%	30%	26%	26%	20%	22%	23%	23%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1

Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 33%

Werkgerelateerd verzuim in de sectoren

In tabel 10 wordt duidelijk dat de score van Zorg totaal op werkgerelateerd verzuim (25%) niet veel hoger ligt dan de score van de overige sectoren in Nederland (23%).

- De VVT scoort als sector het hoogst (30%), vooral ten opzichte van de GGZ (22%) en Huisartsen (20%).
 - Werknemers in de VVT scoren significant 7% hoger dan andere werknemers in de zorg op werkgerelateerd verzuim.

Werkgerelateerd verzuim per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsectoren

Naast dat er geen zorgsectoren zijn die aanzienlijk hogere scores dan de overige werknemers in de zorg, is er maar 1 beroepsgroep die dit doet.

1. **Verzorgenden** scoren hoog in de gehele zorgsector (33%), in het bijzonder in de VVT (34%).
Verzorgenden scoren daarmee als beroepsgroep significant 8% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg werkgerelateerd verzuim.
2. Ook verpleegkundigen (mbo) (32%) en Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders (27%) scoren als beroepsgroep gemiddeld hoog, maar niet boven de grenswaarde.
 - Voor verpleegkundigen (mbo) in de VVT is dit wel het geval (35%).
 - o Verpleegkundigen (mbo) scoren daarmee als beroepsgroep significant 5% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg werkgerelateerd verzuim.
 - o Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders scoren daarmee als beroepsgroep significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg werkgerelateerd verzuim.

5.1.4 PSA-gerelateerd verzuim

In de NEA wordt aan de respondenten, die aangeven dat klachten die leiden tot verzuim worden veroorzaakt door het werk, gevraagd wat de belangrijkste reden (in het werk) daarvoor was. In 2022 zijn de antwoordcategorieën daarvoor iets aangepast ten opzichte van de periode daarvoor. De verschillen zijn voor onze toepassing klein genoeg om toch tot een dichotome variabele te komen over de hele periode 2014-2022. Onder PSA gerelateerde redenen vallen:

- Werkdruk, werkstress (2022: te hoge werkdruk)
- Emotioneel te zwaar werk
- Te moeilijk werk (2022: geschrapt)
- Problemen met leiding, werkgever
- Problemen met collega's of ondergeschikten (2022: Ruzie, conflict of grensov. gedrag)
- Problemen met klanten (of patiënten ed)

Wanneer een respondent één (of meerdere) van bovenstaande opties heeft opgegeven als reden voor verzuim, wordt deze meegenomen als iemand die verzuimt vanwege PSA gerelateerde klachten. Een respondent die andere opties opgeeft, die hierboven niet vermeld zijn, wordt niet meegenomen als iemand die verzuimt vanwege PSA gerelateerde klachten.

Tabel 11 Percentage werknemers waar PSA-risico's de oorzaak zijn van verzuim naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2022)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	9%	12%	9%	8%			8%	6%	9%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	13%	13%	11%	13%	19%		11%	10%	12%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	10%	12%	12%	16%	11%	6%	8%	12%	10%
Schoonmakers	4%	7%	3%	4%			4%	5%	4%
Verpleegkundigen (mbo)	10%	14%	11%	9%			9%	8%	10%
Maatschappelijk werkers	16%	17%	15%	13%	19%		13%	14%	15%
Psychologen en sociologen	14%	16%	14%	12%	16%		13%	13%	14%
Medisch praktijkassistenten	8%		6%			8%	8%	6%	8%
Fysiotherapeuten	10%	12%	14%	13%			9%	11%	10%
Kelners en barpersoneel	6%		6%				7%	4%	4%
Artsen en medisch vakspecialisten	10%	17%	14%	10%		7%	10%	9%	10%
Receptionisten en adm. medewerkers	8%	12%	7%	8%	21%		8%	8%	8%
Managers & teamleiders	10%	13%	12%	7%	10%	8%	9%	10%	10%
Directiesecretaresses en secretaresses	9%	13%	12%	13%	3%		8%	9%	9%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	12%	15%	13%	10%	15%		11%	11%	11%
Overig	8%	8%	8%	8%	13%	8%	8%	8%	8%
Totaal	10%	13%	9%	11%	17%	8%	9%	8%	8%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1

Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 13%

PSA gerelateerd verzuim in de sectoren

In tabel 11 wordt duidelijk dat het verzuim door PSA gerelateerde klachten in Zorg totaal (10%) hoger scoort dan de overige sectoren in Nederland (8%). Alhoewel een groot deel van de relevante sectoren relatief dicht bij de score van Zorg totaal zit, zijn er verschillende uitschieters:

1. De **Jeugdzorg** (17%) scoort als sector een stuk hoger. Binnen deze sector scoren enkele beroepsgroepen nog een stuk hoger. Werknemers in de Jeugdzorg scoren significant 5% hoger dan andere werknemers in de zorg op PSA gerelateerd verzuim.
2. Ook de **GGZ** (13%) scoort hoger dan het gemiddelde in de zorg. Binnen deze sector scoren de meeste beroepsgroepen dicht bij het gemiddelde van de GGZ. Werknemers in de GGZ scoren significant 3% hoger dan andere werknemers in de zorg op PSA gerelateerd verzuim.
3. De Gehandicaptenzorg scoort met 11% hoger dan het gemiddelde in de zorg; dit is boven de grenswaarde. Werknemers in de Gehandicaptenzorg scoren significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op PSA gerelateerd verzuim.

PSA gerelateerd verzuim per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsectoren

Naast uitschieters op sectorniveau zijn er ook uitschieters op beroepsniveau ten opzichte van het gemiddelde in de zorg.

1. **Maatschappelijk werkers** scoren relatief hoog in de gehele zorgsector (16%). Maatschappelijk werkers scoren als beroepsgroep significant 4% hoger dan andere werknemers in de zorg op PSA gerelateerd verzuim.
 - In alle relevante zorgsectoren scoren maatschappelijk werkers hoog, waarbij de jeugdzorg (19%) en GGZ (17%) opvallen.
2. **Psychologen en sociologen** scoren ook relatief hoog in de gehele zorgsector (14%). Psychologen en Sociologen scoren als beroepsgroep significant 3% hoger dan andere werknemers in de zorg op PSA gerelateerd verzuim.
 - In de meeste relevante zorgsectoren scoren psychologen en sociologen hoog, met de GGZ (16%) als uitschieter.
3. Daarnaast scoren **Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders** relatief hoog in de gehele zorgsector (13%). Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders scoren als beroepsgroep significant 3% hoger dan andere werknemers in de zorg op PSA gerelateerd verzuim.
 - Alhoewel in alle relevante zorgsectoren het gemiddelde hoger ligt dan het gemiddelde in de zorg scoort de jeugdzorg veruit het hoogst (19%).
4. Verder scoren **Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadvies en bedrijfskunde** relatief hoog in de gehele zorgsector (12%), maar niet boven de grenswaarde. Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadvies en bedrijfskunde scoren als beroepsgroep significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op PSA gerelateerd verzuim.

5.1.5

Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting

In de NEA wordt aan de respondenten, die aangeven dat klachten die leiden tot verzuim worden veroorzaakt door het werk, gevraagd wat de belangrijkste reden (in het werk) daarvoor was. In 2022 zijn de antwoordcategorieën daarvoor iets aangepast ten opzichte van de periode daarvoor. De verschillen zijn voor onze toepassing klein genoeg om toch tot een dichotome variabele te komen over de hele periode 2014-2022. Wanneer een van onderstaande redenen wordt opgegeven als oorzaak van het verzuim, wordt de respondent meegenomen als iemand die verzuimt door fysieke (over)belasting. Onder redenen gerelateerd aan fysieke belasting vallen:

- Lichamelijk te zwaar
- Langdurig dezelfde handelingen verrichten
- Lang achter de computer werken
- Alleen 2022: Slechte fysieke arbeidsomstandigheden

Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting in de sectoren

In tabel 12 vallen enkele dingen op. Zo is het verzuim door fysieke belasting in Zorg totaal 6% over de periode 2014 t/m 2022. Dit percentage is hoger dan de score van de andere sectoren in Nederland (5%). De meeste zorgsectoren scoren lager dan Zorg totaal en de overige sectoren in Nederland, maar er is een uitschieter die de score van Zorg totaal flink omhooghaalt.

De **VVT** (8%) scoort als sector aanzienlijk hoger dan de andere zorgsectoren, als de Gehandicaptenzorg (4%), GGZ (3%), Jeugdzorg (2%) en Huisartsen (2%) die daarnaast ook allemaal onder de score van de overige sectoren in Nederland (5%) zitten. Dat de Zorg daarboven scoort komt voor het overgrote deel door de sector VVT.

- Werknemers in de VVT scoren significant 4% hoger dan andere werknemers in de zorg op verzuim gerelateerd aan fysieke belasting.

Tabel 12 Percentage werknemers waar fysieke risico's de oorzaak zijn van verzuim naar zorgsector en beroepsgroep (2014-2022)

Beroepsgroep	Sector								NL Totaal
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig	
Verzorgenden	10%	9%	10%	5%			9%	7%	10%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	4%	1%	6%	4%	1%		3%	3%	4%
Gespecialiseerd verpleegkundigen	5%	2%	6%	4%	3%	4%	5%	3%	5%
Schoonmakers	10%	8%	11%	8%			11%	9%	10%
Verpleegkundigen (mbo)	9%	4%	9%	8%			8%	6%	8%
Maatschappelijk werkers	2%	2%	3%	3%	2%		2%	3%	3%
Psychologen en sociologen	2%	1%	4%	2%	2%		1%	2%	2%
Medisch praktijkassistenten	5%		9%			2%	6%	4%	5%
Fysiotherapeuten	2%	5%	2%	2%			2%	2%	2%
Kelners en barpersoneel	8%		8%				10%	5%	5%
Artsen en medisch vakspecialisten	2%	0%	1%	1%		1%	2%	3%	3%
Receptionisten en adm. medewerkers	4%	6%	5%	3%	4%		3%	4%	4%
Managers & teamleiders	2%	1%	3%	0%	2%	2%	2%	3%	3%
Directiesecretaresses en secretaresses	4%	5%	5%	3%	1%		4%	3%	3%
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	2%	2%	1%	2%	2%		2%	2%	2%
Overig	4%	4%	6%	3%	2%	3%	3%	5%	5%
Totaal	6%	3%	8%	4%	2%	2%	4%	5%	5%

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda: zie paragraaf 4.1

Grenswaarde voor aanzienlijk hogere percentages: 8%

Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting per beroepsgroep, plus combinaties met zorgsectoren

Alhoewel de VVT de enige, voor ons relevante, zorgsector is die hoog scoort op het risico fysieke belasting, zijn er wel beroepsgroepen die verdeeld over verschillende sectoren aanzienlijk hoog scoren op fysieke belasting (boven de grenswaarde).

1. **Verzorgenden** scoren relatief hoog in de gehele zorgsector (10%). Verzorgenden scoren als beroepsgroep significant 5% hoger dan andere werknemers in de zorg op verzuim gerelateerd aan fysieke belasting.
 - Dit percentage wordt voor een groot deel bepaald door de VVT (10%), maar ook in de GGZ (9%) scoren verzorgenden relatief hoog.
2. Ook Verpleegkundigen (mbo) (9%), schoonmakers (10%) en kelners en barpersoneel (8%) scoren hoog op verzuim door fysieke belasting in de gehele zorg.
 - Voor zowel de verpleegkundigen (mbo) als de schoonmakers geldt dat dit percentage vooral beïnvloed wordt door de VVT (respectievelijk 9% en 11%), maar ook door de gehandicaptenzorg (respectievelijk 8% en 8%).
 - o Verpleegkundigen (mbo) scoren als beroepsgroep significant 2% hoger dan andere werknemers in de zorg op verzuim gerelateerd aan fysieke belasting.
 - o Schoonmakers scoren als beroepsgroep significant 4% hoger dan andere werknemers in de zorg op verzuim gerelateerd aan fysieke belasting.
 - o Kelners en barpersoneel scoren als beroepsgroep significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op verzuim gerelateerd aan fysieke belasting.

5.2 Gevolgen samengenomen

In de voorgaande paragrafen is per gevolg weergegeven waar dit het relatief vaakst in de zorgsectoren en beroepsgroepen voorkomt. In deze paragraaf worden de zorgsectoren en beroepsgroepen uitgelicht die op meerdere gevolgen hoog scoren. In bijlage 4 staat een tabel waarin wordt weergegeven welke gevolgen relatief veel voorkomen bij de zorgsectoren en beroepsgroepen.

Omdat de percentages werknemers die gevolgen ervaren in absolute zin vaak klein zijn, zijn de verschillen tussen sectoren en beroepsgroepen in absolute zin ook vaak klein. We herhalen hier daarom ter indicatie de scores van Zorg totaal op de 5 gevolgen:

- Burn-out: 6%
- Veelvuldig verzuim: 14%
- Werkgerelateerd verzuim: 25%
- PSA gerelateerd verzuim: 10%
- Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting: 6%.

Vergelijkingen zorgsectoren met overige werknemers in de zorg:

Zorgsectoren waar gevolgen relatief veel voorkomen in vergelijking tot overige werknemers in de zorg zijn:

- De **Jeugd zorg** en **GGZ** scoren hoog op burn-out en verzuim door PSA.
 - Werknemers in de GGZ scoren significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op burn-out, en significant 3% hoger dan andere werknemers in de zorg op verzuim door PSA.
 - Werknemers in de Jeugd zorg scoren significant 1% hoger dan andere werknemers in de zorg op het gevolg burn-out, en significant 5% hoger dan andere werknemers in de zorg op verzuim door PSA.
- De **VVT** scoort enkel hoog op verzuim door fysieke belasting.
 - Werknemers in de VVT scoren significant 4% hoger dan andere werknemers in de zorg op verzuim door fysieke belasting.

Vergelijkingen beroepsgroepen in de zorg met overige werknemers in de zorg:

Er zijn ook enkele beroepsgroepen waar relatief veel gevolgen voorkomen in vergelijking tot overige werknemers in de zorg. Beroepsgroepen waar de verschillende gevolgen over de breedte optreden zijn:

- **Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders** en **Maatschappelijk werkers** scoren hoog op burn-out en verzuim door PSA.

Verder zijn er enkele beroepsgroepen die in sommige sectoren hoog scoren op gevolgen in vergelijking tot de gehele zorg:

- **Receptionisten** en **administratief medewerkers** in de Jeugd zorg. Deze groepen scoren hoog op veelvuldig verzuim en burn-out.
 - Verder scoren Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders en Maatschappelijk werkers in de Jeugd zorg ook hoog op burn-out en verzuim door PSA.
- **Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders** scoren hoog op veelvuldig verzuim, burn-out en verzuim door PSA in de GGZ.
 - **Directiesecretaresses en secretaresses** in de GGZ scoren hoog op burn-out en verzuim door PSA.
 - **Verzorgenden** in de GGZ scoren hoog op veelvuldig verzuim en verzuim door fysieke belasting.
- **Verzorgenden** in de VVT scoren hoog op veelvuldig verzuim, verzuim door fysieke belasting en werkgerelateerd verzuim.

Vergelijking beroepsgroepen in de zorg met overige sectoren in Nederland:

De zorgsectoren scoren allemaal relatief hoog op de gevolgen van risico's in vergelijking tot de overige sectoren in Nederland. De GGZ, Jeugd zorg en Gehandicaptenzorg scoren in het bijzonder hoog op de gevolgen. Allen scoren hoog op de gevolgen veelvuldig verzuim, burn-out en verzuim door PSA.

Daarnaast zijn er ook verschillende beroepsgroepen die hoog scoren op de onderzochte gevolgen in vergelijking tot het gemiddelde in de overige sectoren in Nederland:

- **Verzorgenden** op veelvuldig verzuim, verzuim door fysieke belasting en werkgerelateerd verzuim.
- **Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders** op veelvuldig verzuim, burn-out en verzuim door PSA.
- **Verpleegkundigen (mbo)** op verzuim door fysieke belasting en werkgerelateerd verzuim.
- **Maatschappelijk werkers** op burn-out en verzuim door PSA.

6 Conclusie

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de voorgaande hoofdstukken bij elkaar gebracht en daarmee beantwoorden we de eerste deelvraag (6.1), tweede deelvraag (6.2) en de hoofdvraag (6.3). Het is belangrijk om ook in de conclusie rekening te houden met onderstaande disclaimer.

Werken met NEA-data zorgt voor een aantal eerdergenoemde beperkingen (zie paragraaf 2.1). Verder geldt dat het een beschrijvend onderzoek betreft, waarbij niet wordt gekeken naar verklaringen. Opvallende uitkomsten moeten gezien worden als signalen van mogelijk ongewenste situaties. Verder onderzoek is nodig om vast te stellen of aandacht van de Arbeidsinspectie nodig is.

6.1 Risico's en gevolgen in de zorgsectoren

In deze paragraaf wordt de deelvraag: "In hoeverre wijkt het voorkomen van de belangrijke risico's en gevolgen binnen de zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarvan, af van het gemiddelde in alle Nederlandse sectoren en het gemiddelde in de totale zorgsector?" beantwoord. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de informatie uit de hoofdstukken 4 en 5, waarin de verschillende risico's en gevolgen zijn behandeld. In dit hoofdstuk wordt de combinatie gemaakt, ofwel waar zowel risico's als gevolgen voorkomen.⁶

Ook in dit hoofdstuk vergelijken we doelgroepen met Zorg totaal en NL Totaal. We lichten zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarvan uit wanneer die op risico's en gevolgen hoog scoren. In bijlage 5 staat een tabel waarin wordt weergegeven hoeveel risico's en gevolgen relatief veel ervaren worden in de zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarvan.

Vergelijking zorgsectoren met overige werknemers in de zorg:

Als we inzoomen op hoe de zorgsectoren zich verhouden tot de overige werknemers in de zorg, zien we nog enkele uitschieters op het gebied van zowel risico's als gevolgen.

- In de **GGZ** scoren werknemers hoog op:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: burn-out en PSA gerelateerd verzuim.
- In de **VVT** scoren werknemers alleen hoog op:
 - Gevolgen: verzuim door fysieke belasting.
- In de **Jeugdzorg** scoren werknemers hoog op:
 - Risico's: emotionele belasting (50-100% hoger).
 - Gevolgen: burn-out en PSA gerelateerd verzuim (beide 50-100% hoger).

Vergelijking zorgsectoren met overige sectoren in Nederland:

Wat opvalt is dat alle zorgsectoren hoog scoren op meerdere onderzochte risico's en gevolgen ten opzichte van de score van de overige sectoren in Nederland. Hieronder wordt per sector beschreven hoe er wordt gescoord:

- In de **GGZ** (geschat aantal werknemers 85.700) scoren werknemers hoog op:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: veelvuldig verzuim, burn-out en PSA gerelateerd verzuim.
- In de **VVT** (geschat aantal werknemers 460.800) scoren werknemers hoog op:
 - Risico's: fysieke belasting, emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: veelvuldig verzuim en verzuim door fysieke belasting.
- In de **Jeugdzorg** (geschat aantal werknemers 37.100) scoren hoog op:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: veelvuldig verzuim, burn-out en PSA gerelateerd verzuim.

⁶ In bijlage 6 wordt aan de hand van een tabel uiteengezet bij welke zorgsectoren en beroepsgroepen risico's en gevolgen voorkomen. In de paragrafen 6.1 en 6.2 worden de meest opvallende doelgroepen uitgelicht.

- In de **Gehandicaptenzorg** (geschat aantal werknemers 159.900) scoren werknemers hoog op:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: veelvuldig verzuim, burn-out en PSA gerelateerd verzuim.
- Bij **Huisartsen** (geschat aantal werknemers 30.100) scoren werknemers alleen hoog op twee risico's en niet op gevolgen:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.

6.2 Risico's en gevolgen in de beroepsgroepen in de zorg

Nu we een beeld hebben van welke risico's en gevolgen voorkomen in de verschillende sectoren, willen we nog weten welke beroepsgroepen relatief hoog scoren. In deze paragraaf wordt daarmee antwoord gegeven op de tweede deelvraag: "Bij welke geselecteerde zorgsectoren, beroepsgroepen of combinaties daarvan zien we tegelijkertijd hoge scores op de risico's en op de gevolgen?". Hierbij ligt de focus op beroepsgroepen die op minimaal een risico en gevolg hoog scoren. Ook hier worden de risico's en gevolgen onder elkaar gezet om een beeld te geven van de combinaties van risico's en gevolgen die voorkomen.

Om te beginnen worden de beroepsgroepen met zowel een (bijna) gelijk aantal risico's als gevolgen, en veel risico's en gevolgen, behandeld.

Vergelijking beroepsgroepen in de zorg met overige werknemers in de zorg:

Een aantal beroepsgroepen scoren als geheel, verdeeld over alle sectoren, op 1 of meerdere risico's en gevolgen hoog ten opzichte van de score van overige werknemers in de zorg. Hieronder worden enkele beroepsgroepen uitgelicht die als groep hoog scoren op minimaal 1 risico en gevolg.

- Zo scoren **Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders** (geschat aantal werknemers: 148.900) hoog op de volgende risico's en gevolgen:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: burn-out en PSA-gerelateerd verzuim.
- Zo scoren **Verpleegkundigen (mbo)** (geschat aantal werknemers: 65.900) hoog op de volgende risico's en gevolgen:
 - Risico's: fysieke belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: verzuim door fysieke belasting.
- Zo scoren **Maatschappelijk werkers** (geschat aantal werknemers: 51.200) hoog op de volgende risico's en gevolgen:
 - Risico's: emotionele belasting.
 - Gevolgen: burn-out en PSA-gerelateerd verzuim.
- Zo scoren **Verzorgenden** (geschat aantal werknemers: 246.400) hoog op de volgende risico's en gevolgen:
 - Risico's: fysieke belasting.
 - Gevolgen: verzuim door fysieke belasting.
- Zo scoren **Psychologen en sociologen** (geschat aantal werknemers: 47.700) hoog op de volgende risico's en gevolgen:
 - Risico's: emotionele belasting.
 - Gevolgen: PSA-gerelateerd verzuim.

Vergelijking beroepsgroepen in zorgsectoren met Zorg totaal:

Verder zijn er enkele beroepsgroepen die in een of meerdere zorgsectoren hoog scoren op risico's en gevolgen in vergelijking tot het gemiddelde in de zorg.

- Zo scoren **Artsen en medisch vakspecialisten in de GGZ** (4.900) en **VVT** (4.500) op dezelfde risico's en gevolgen meer dan aanzienlijk hoger dan het gemiddelde in de zorg:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: PSA-gerelateerd verzuim.
- **Managers en teamleiders** (2.200) scoren in de **GGZ** hoog op twee risico's en een gevolg.
 - Risico's: emotionele belasting en werkdruk.
 - Gevolgen: PSA-gerelateerd verzuim.

- **Gespecialiseerd verpleegkundigen in de Gehandicaptenzorg** (4.300) scoren hoog op een risico en gevolg.
 - Risico's: intern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: PSA-gerelateerd verzuim.

Vergelijking beroepsgroepen in de zorg met overige sectoren in Nederland:

Veel van de beroepsgroepen scoren als geheel, dus verdeeld over alle zorgsectoren, op meerdere risico's en gevolgen aanzienlijk hoger dan de score van de overige sectoren in Nederland. Alhoewel daarbij ook rekening wordt gehouden met sectoren die voor ons niet van belang zijn, worden de gemiddelden van de hier behandelde beroepsgroepen vooral beïnvloed door werknemers uit de zorgsectoren.

- Zo scoren **Verzorgenden** als beroepsgroep (geschat aantal werknemers: 246.400) hoog op de risico's en gevolgen:
 - Risico's: fysieke belasting, emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: veelvuldig verzuim, verzuim door fysieke arbeid en PSA gerelateerd verzuim.
 - Dit wordt vooral beïnvloed door Verzorgenden met hoge scores in de zorgsector VVT (met een geschat aantal van 205.700)
- **Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders** (geschat aantal werknemers: 148.900) scoren als beroepsgroep ook op verschillende risico's en gevolgen hoog:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: veelvuldig verzuim en burn-out en PSA-gerelateerd verzuim.
 - Dit wordt vooral beïnvloed door Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders met hoge scores in de zorgsectoren GGZ (17.100), Gehandicaptenzorg (83.900) en Jeugdzorg (8.100).
- Verder scoren **Verpleegkundigen (mbo)** (geschat aantal werknemers: 70.900) ook als beroepsgroep op meerdere risico's en gevolgen hoog:
 - Risico's: fysieke belasting, emotionele belasting, werkdruk en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: verzuim door fysieke belasting en werkgerelateerd verzuim.
- Dit wordt vooral beïnvloed door Verpleegkundigen (mbo) met hoge scores in de zorgsectoren GGZ (1.700), VVT (38.300) en Gehandicaptenzorg (8.600).
- Ook **Maatschappelijk werkers** (geschat aantal werknemers: 94.000) scoren als beroepsgroep op meerdere risico's en gevolgen hoog:
 - Risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.
 - Gevolgen: burn-out en PSA-gerelateerd verzuim.
 - Dit wordt vooral beïnvloed door hoge scores van Maatschappelijk werkers in de zorgsectoren GGZ (5.900), Gehandicaptenzorg (12.000) en Jeugdzorg (14.900).

Dan nu de beroepsgroepen in de zorg met relatief veel risico's, maar weinig gevolgen.

Beroepsgroepen in de zorg die in enkele sectoren hoog scoren op risico's in vergelijking tot het gemiddelde in de zorg, maar op geen enkel gevolg zijn:

- **Managers & Teamleiders** scoren in het algemeen hoog op de risico's werkdruk en intern ongewenst gedrag in vergelijking tot de score van Zorg totaal;
 - in het bijzonder in de GGZ en Gehandicaptenzorg scoort deze beroepsgroep hoog.
- **Gespecialiseerd verpleegkundigen** in de GGZ scoren hoog op de risico's werkdruk en extern ongewenst gedrag in vergelijking tot de score van Zorg totaal.

Beroepsgroepen in de zorg die als geheel relatief hoog scoren op verschillende risico's in vergelijking tot de score van overige sectoren in Nederland, maar op geen enkel gevolg zijn:

- **Managers & Teamleiders**, met als risico's: emotionele belasting, werkdruk, intern ongewenst gedrag en extern ongewenst gedrag.
- **Gespecialiseerd verpleegkundigen**, met als risico's: emotionele belasting, werkdruk en extern ongewenst gedrag.
- **Artsen en medisch vakspecialisten**, met als risico's: emotionele belasting, werkdruk en extern ongewenst gedrag.
- **Fysiotherapeuten**, met als risico's: emotionele belasting en extern ongewenst gedrag.

Als laatste de beroepsgroepen in de zorg met relatief weinig risico's, maar veel gevolgen.

Beroepsgroepen in de zorg die in enkele sectoren relatief laag scoren op verschillende risico's in vergelijking tot de score van Zorg totaal, maar hoog scoren op gevolgen zijn:

- **Receptionisten en administratief medewerkers** in de GGZ. Deze groep scoort op geen enkel risico boven de grenswaarde, maar wel op 2 gevolgen: veel verzuim en burn-out.
- **Directiesecretaresses en secretaresses** in de GGZ. Deze groep scoort ook op geen enkel risico's boven de grenswaarde, maar wel op 2 gevolgen: burn-out en PSA gerelateerd verzuim.
- **Verzorgenden** in de VVT. Deze groep scoort enkel boven de grenswaarde op het risico fysieke belasting, maar scoort op drie gevolgen: veel verzuim, verzuim door fysieke belasting en werkgerelateerd verzuim.

6.3 Eindconclusie

Voor dit onderzoek hebben we vijf verschillende zorgsectoren en vijftien van de daarbinnen meest voorkomende beroepsgroepen geselecteerd. Dit heeft geleid tot een enorme hoeveelheid informatie over de vijf risico's en gevolgen op het terrein van PSA en fysieke belasting, waarmee we nu de hoofdvraag: *“In hoeverre ervaren werknemers in de zorgsectoren VVT, GGZ en Jeugdzorg en beroepsgroepen daarbinnen risico's en gevolgen, gerelateerd aan PSA of fysieke belasting?”*, kunnen beantwoorden. Hieronder volgen de meest opvallende bevindingen.

- De Zorg totaal scoort in het algemeen hoog op de onderzochte risico's en gevolgen in vergelijking tot overige sectoren in Nederland.
 - Dit geldt voor alle zorgsectoren en in het bijzonder voor de GGZ, VVT, Jeugdzorg en de Gehandicaptenzorg.
- Daarnaast zijn er ook enkele beroepsgroepen die hoog scoren op verschillende onderzochte risico's en gevolgen in vergelijking tot de score van overige sectoren in Nederland.
 - Vooral Verzorgenden, Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders en Verpleegkundigen (mbo) scoren hoog op zowel risico's als gevolgen.
 - Gespecialiseerd verpleegkundigen, Psychologen en sociologen, Fysiotherapeuten, Artsen en medisch vakspecialisten en Managers en teamleiders scoren vooral hoog op risico's en minder op gevolgen.
- Binnen de zorg scoren de GGZ en de Jeugdzorg hoog op verschillende onderzochte risico's en gevolgen in vergelijking tot het gemiddelde in de zorg. Beide sectoren scoren hoog op zowel emotionele belasting als extern ongewenst gedrag.
 - De GGZ scoort als sector vooral hoger dan de overige werknemers in de zorg op emotionele belasting, en (in mindere mate) ook hoger op extern ongewenst gedrag. Daarnaast scoort de GGZ als sector aanzienlijk hoger op burn-out en PSA gerelateerd verzuim dan de overige werknemers in de zorg.
 - De Jeugdzorg scoort als sector veel hoger dan de overige werknemers in de zorg op emotionele belasting, en (in mindere mate) ook hoger op extern ongewenst gedrag. Daarnaast scoort de Jeugdzorg als sector aanzienlijk hoger dan de overige werknemers in de zorg op burn-out en PSA gerelateerd verzuim.

Bijlages

Bijlage 1 PSA-risico's en -gevolgen door de tijd heen: alleen Zorg totaal en NL Totaal

In onderstaande tabellen is te zien in hoeverre de ervaren risico's en gevolgen voorkomen in de Zorg totaal en voor NL Totaal. De rechterkolom geeft het percentage weer over de hele periode van 2014 tot 2022 die ook in de tabellen van de rapportage zijn gebruikt. We achten dat deze cijfers de periode goed representeren, gegeven de ontwikkeling van de cijfers van 2014 tot 2022 in de andere kolommen van de tabellen.

Ervaren risico's en gevolgen voor Zorg totaal

Risico's en gevolgen	Periode				Hele periode
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Risico's					
Fysieke belasting	48%	47%	44%	46%	46%
Emotionele belasting	21%	23%	23%	19%	22%
Werkdruk	44%	44%	40%	39%	42%
Interne ongewenste omgangsvormen	16%	18%	13%		15%
Externe ongewenste omgangsvormen	48%	52%	45%		48%
Gevolgen					
Verzuim meer dan 14 dagen	12%	14%	16%	18%	14%
Burnout	6%	7%	6%	7%	6%
PSA-gerelateerd verzuim	10%	11%	10%	7%	10%
Verzuim door fysieke belasting	6%	6%	5%	3%	6%
Verzuim door werk	25%	27%	27%	24%	25%

Ervaren risico's en gevolgen voor Nederland Totaal

Risico's en gevolgen	Periode				Hele periode
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Risico's					
Fysieke belasting	43%	41%	38%	38%	41%
Emotionele belasting	10%	11%	11%	8%	10%
Werkdruk	38%	38%	35%	34%	37%
Interne ongewenste omgangsvormen	16%	18%	13%		16%
Externe ongewenste omgangsvormen	23%	26%	22%		24%
Gevolgen					
Verzuim meer dan 14 dagen	10%	12%	12%	15%	11%
Burnout	5%	6%	6%	6%	6%
PSA-gerelateerd verzuim	9%	9%	9%	6%	8%
Verzuim door fysieke belasting	5%	6%	5%	4%	5%
Verzuim door werk	23%	24%	24%	19%	23%

Bijlage 2 Significantietsen: methodiek en uitkomst

De significantietoetsen zijn uitgevoerd met de Complex Samples procedure van SPSS. Dit omdat de NEA-steekproef een gestratificeerde steekproef is, waar sommige groepen (strata) in onder- of oververtegenwoordigd zijn. Dat betekent dat bij de analyse weegfactoren gehanteerd moeten worden. Complex Samples zorgt daarvoor wanneer men, in de zogenaamde planfile, netjes aangeeft hoe de steekproef precies in elkaar zit en welke weegfactoren toegepast moeten worden. Wij gebruikten een planfile waarin per jaar rekening wordt gehouden met de weegfactoren van dat jaar en bovendien met weegfactoren voor de verschillende jaren apart, omdat wij de verslagjaren 2014 t/m 2022 samenvoegden tot één verslagperiode.

Met de procedure CSTABULATE berekenden we of het percentage werknemers in een zorgsector of in een beroepsgroep dat een risico of gevolg ervoer, significant afweek van hetzelfde percentage in de groep overige werknemers in de zorg. Van beide percentages worden de volgende gegevens door de procedure opgeleverd:

- Schatting \hat{p} van het percentage zelf;
- het 95%-betrouwbaarheidsinterval van de schatting;
- de standaardfout se van de schatting

Ook wordt aangegeven of het verschil tussen beide percentages significant is.

Wij fabriceerden zelf een 95%-betrouwbaarheidsinterval van het verschil als volgt:

- Onder de aanname dat beide schattingen normaal verdeeld zijn is de schatting van het verschil $\hat{p}_v = \hat{p}_1 - \hat{p}_2$ ook normaal verdeeld, met als standaardfout: $se(\hat{p}_v) = \sqrt{se_1^2 + se_2^2}$
- We nemen aan dat de schattingen normaal verdeeld zijn als de steekproefomvang n (aantal respondenten) voor beide groepen groter is dan 99 en dat voor beide groepen geldt dat $n \cdot \hat{p} > 5$ en $n \cdot (1 - \hat{p}) > 5$
- Het 95%-betrouwbaarheidsinterval van het verschil berekenden we dan volgens de formule: $(\hat{p}_v - 1,96 * se(\hat{p}_v); \hat{p}_v + 1,96 * se(\hat{p}_v))$

We zijn vooral geïnteresseerd in sectoren of beroepsgroepen die significant hoger scoren dan de overige werknemers in de zorg. Maar significant is niet per sé interessant: bij grote steekproefomvang (die we hier vaak hebben) kan een klein verschil al significant zijn. Wij kijken daarom naar de ondergrens van het 95%-interval van het verschil. Dat geeft aan hoe groot we het verschil mogen veronderstellen (met zelfs 97,5% vertrouwen). Dan zien we direct of een significant verschil ook interessant is. Onderstaande tabel geeft de uitkomsten.

Significante risico's en gevolgen: de grootte van het significante verschil, alleen uitkomsten die significant hoger scoren dan de rest van de zorg

	Risico's					Gevolgen				
	Fysieke belasting	Werkdruk	Emotionele belasting	IOG	EOG	Burn-out	Verzuim >14 dagen	Verzuim door werk	PSA-gerelateerd verzuim	Fysiek gerelateerd verzuim
Sectoren										
GGZ			15%	1,2%	17%	1,1%			3%	
VVT	21%						2,2%	7%		4%
Gehandicaptenzorg			4%		12%	0,6%	0,9%		1%	
Jeugdzorg			16%		9%	1,4%			5%	
Huisartsen		3%			10%					
Overig zorg		4%		1,7%						
Overig										
Beroepen										
Verzorgenden	29%				5%		4,2%	8%		5%
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders			8%		20%	1,5%	2,0%	1%	3%	
Gespecialiseerd verpleegkundigen	4%	7%	10%		16%					
Schoonmakers	19%						0,8%			4%
Verpleegkundigen (mbo)	23%	6%	3%		18%			5%		2%
Maatschappelijk werkers			20%		12%	1,3%			4%	
Psychologen en sociologen		4%	24%						3%	
Medisch praktijkassistenten	5%	3%								
Fysiotherapeuten										
Kelners en barpersoneel										1%
Artsen en medisch vakspecialisten		11%	10%		3%					
Receptionisten en adm. medewerkers										
Managers & teamleiders		13%		3,5%						
Directiesecretaresses en secretaresses				1,0%						
Spec. loopbaanontw., beleidsadv. en bedrijfsk.									1%	
Overig				1,6%						

Ter toelichting (gemarkeerde cel): het percentage werknemers dat extern ongewenst gedrag (EOG) ervaart ligt in de sector GGZ significant tenminste 17% hoger dan bij de overige werknemers in de zorg.

Achterliggende gegevens in dit geval:

- % extern ongewenst gedrag in de GGZ: 65,1%;
- % extern ongewenst gedrag overige werknemers in de zorg: 46,7%;
- (positieve) verschil: 18,4%;
- 95%-betrouwbaarheidsinterval rondom dit verschil: (16,8% - 20,0%);
- Dus het verschil is (met 97,5% vertrouwen) tenminste 16,8%, ofwel afgerond 17%.

Bijlage 3 Risico's samengenomen

Om te kijken welke zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarvan hoog scoren op verschillende risico's tegelijk, wordt hieronder in de tabel een combinatie gemaakt van de verschillende risico's die voorkomen bij de verschillende beroepsgroepen in de zorgsectoren. Onder de tabel wordt de legenda gegeven hoe dit geïnterpreteerd dient te worden.

Overzicht doelgroepen waar gelijktijdig door veel werknemers risico's worden ervaren

Beroepsgroep	Sector							
	Afwijking van Zorg totaal							
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicaptenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig
Verzorgenden	10001	01011	10000				10000	
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	01001	01001		01001	01001		01000	
Gespecialiseerd verpleegkundigen	11101	01001	01000	00001			01000	
Schoonmakers	10000	10000	10000	10000			10000	10000
Verpleegkundigen (mbo)	11101	01011	10001	01001			10101	
Maatschappelijk werkers	01001	01001	01000	01001	01001		01000	
Psychologen en sociologen	01100	01100	01000	01000	01000		01000	
Medisch praktijkassistenten	10100					00001	10000	
Fysiotherapeuten		01000						
Kelners en barpersoneel							10000	
Artsen en medisch vakspecialisten	01101	01001	01001	01000		01000	01000	
Receptionisten en adm. medewerkers					00010			
Managers & teamleiders	00110	01100	00100	00110	01110		00110	
Directiesecretaresses en secretaresses	00010							
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen			00010					
Overig	00010							
Tov Zorg totaal 46, 22, 42, 15, 48%		01011	10000	01001	01001	00101	00110	

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie.

10101 betekent score 1 op fysieke belasting, 0 op emotionele belasting, 1 op werkdruk, 0 op IOG en 1 op EOG

00000 wordt niet weergegeven (cel leeg)

minder dan 40 respondenten: cijfers worden niet gegeven

tussen 40 en 99 respondenten: resultaten met nauwkeurigheidsmarge hoger dan 10%

100 of meer respondenten: resultaten met nauwkeurigheidsmarge van minder dan 10%

01000 alleen op risico emotionele belasting aanzienlijk hoger dan Zorg totaal

01011 op tenminste 3 risico's aanzienlijk hoger dan Zorg totaal

10001 op fysieke belasting en op EOG significant hoger dan overige werknemers in de zorg

01101 op tenminste 3 risico's **significant hoger** dan alle andere werknemers in de zorg

Bijlage 4 Gevolgen samengenomen

Om te kijken welke zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarvan hoog scoren op de verschillende gevolgen tegelijk, wordt hieronder in de tabel een combinatie gemaakt van de verschillende gevolgen die optreden bij de beroepsgroepen in de zorgsectoren. Onder de tabel wordt de legenda gegeven hoe dit geïnterpreteerd dient te worden.

Overzicht doelgroepen waar gelijktijdig door veel werknemers gevolgen worden ervaren

Beroepsgroep	Sector							
	Afwijking van Zorg totaal							
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicapenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig
Verzorgenden	10011	10010	10011				00010	
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	11100	11100		01100	01100			
Gespecialiseerd verpleegkundigen				00100	01000			
Schoonmakers	10010	10010	00010	00010			00010	00010
Verpleegkundigen (mbo)	00011	01100	00110	00010			00010	01000
Maatschappelijk werkers	01100	01100	00100	01100	01100		01100	00100
Psychologen en sociologen	00100	00100	00100	01000	00100		00100	00100
Medisch praktijkassistenten			00010					
Fysiotherapeuten			00100	01100				
Kelners en barpersoneel	00010		00010				00010	
Artsen en medisch vakspecialisten		00100	00100					
Receptionisten en adm. medewerkers		11000			11100			
Managers & teamleiders		00100				01000		
Directiesecretaresses en secretaresses		01100						
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	00100	00100	00100		00100			
Overig					01100			
Tov Zorg totaal 46, 22, 42, 15, 48%		01100	10011	11100	01100			

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Legenda celkleuren: zie paragraaf 4.1

10101 betekent score 1 op fysieke belasting, 0 op emotionele belasting, 1 op werkdruk, 0 op IOG en 1 op EOG

00000 wordt niet weergegeven (cel leeg)

minder dan 40 respondenten: cijfers worden niet gegeven

tussen 40 en 99 respondenten: resultaten met nauwkeurigheidsmarge hoger dan 10%

100 of meer respondenten: resultaten met nauwkeurigheidsmarge van minder dan 10%

01000 alleen op risico emotionele belasting aanzienlijk hoger dan Zorg totaal

01011 op tenminste 3 risico's aanzienlijk hoger dan Zorg totaal

10001 op fysieke belasting en op EOG significant hoger dan overige werknemers in de zorg

01101 op tenminste 3 risico's **significant hoger** dan alle andere werknemers in de zorg

Bijlage 5 Risico's en gevolgen samengenomen

Om te kijken welke zorgsectoren, beroepsgroepen en combinaties daarvan hoog scoren op de verschillende risico's en gevolgen tegelijk, wordt hieronder in de tabel een combinatie gemaakt van de verschillende risico's en gevolgen die optreden bij de beroepsgroepen in de zorgsectoren. De legenda geeft aan hoe een en ander te interpreteren.

Overzicht doegroepen waar gelijktijdig door veel werknemers van de risico's en gevolgen worden ervaren

Beroepsgroep	Sector							
	Afwijking van Zorg totaal							
	Zorg totaal	GGZ	VVT	Gehandicapenzorg	Jeugdzorg	Huisartsen	Overig zorg	Overig
Verzorgenden	2 - 3	3 - 2	1 - 3				1 - 1	
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	2 - 4	2 - 3		2 - 2	2 - 2		1 - 0	
Gespecialiseerd verpleegkundigen	4 - 0	2 - 0	1 - 0	1 - 1	0 - 1		1 - 0	
Schoonmakers	1 - 2	1 - 2	1 - 1	1 - 1			1 - 1	1 - 1
Verpleegkundigen (mbo)	4 - 2	3 - 2	2 - 2	2 - 1			3 - 1	0 - 1
Maatschappelijk werkers	2 - 2	2 - 2	1 - 1	2 - 2	2 - 2		1 - 2	0 - 1
Psychologen en sociologen	2 - 1	2 - 1	1 - 1	1 - 1	1 - 1		1 - 1	0 - 1
Medisch praktijkassistenten	2 - 0		0 - 1			1 - 0	1 - 0	
Fysiotherapeuten		1 - 0	0 - 1	0 - 2				
Kelners en barpersoneel	0 - 1		0 - 1				1 - 1	
Artsen en medisch vakspecialisten	3 - 0	2 - 1	2 - 1	1 - 0		1 - 0	1 - 0	
Receptionisten en adm. medewerkers		0 - 2			1 - 3			
Managers & teamleiders	2 - 0	2 - 1	1 - 0	2 - 0	3 - 0	0 - 1	2 - 0	
Directiesecretaresses en secretaresses	1 - 0	0 - 2						
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	0 - 1	0 - 1	1 - 1		0 - 1			
Overig					0 - 2			
Tov Zorg totaal 46, 22, 42, 15, 48%		3 - 2	1 - 3	2 - 3	2 - 2	2 - 0	2 - 0	

Bron: CBS, TNO (2023). NEA 2014-2022. Bewerkt door de Nederlandse Arbeidsinspectie.

3-2 betekent dat 3 risico's relatief vaker voorkomen en 2 gevolgen

0-0 wordt niet weergegeven (cel leeg)

minder dan 40 respondenten: cijfers worden niet gegeven

tussen 40 en 99 respondenten: resultaten met ruime nauwkeurigheidsmarge

100 of meer respondenten: resultaten met kleine nauwkeurigheidsmarge

3-2 op 3 risico's en 2 gevolgen aanzienlijk hoger dan Zorg totaal

2-1 op 2 risico's en 1 gevolg significant hoger dan overige werknemers in de zorg

2-4 op minstens 5 risico's en gevolgen **significant hoger** dan de overige werknemers in de zorg

Bijlage 6 Tabellen door de tijd heen: Risico's GGZ, VVT, Jeugdzorg, Huisartsen, Gehandicaptenzorg en hele zorg naar beroepsgroep

In deze bijlage volgen de tabellen met risico's door de tijd heen voor de vijf geselecteerde zorgsectoren: GGZ, VVT, Jeugdzorg, Huisartsen, Gehandicaptenzorg en de hele zorg samengenomen. Hiervoor geldt dat de licht roze vakken in de tabellen percentages betreffen die gebaseerd zijn op 100 of meer respondenten. We presenteren per zorgsector alleen de beroepsgroepen die in tenminste 3 van de 4 onderscheiden periodes 100 of meer respondenten hebben.

6.1 GGZ: percentage werknemers dat het risico heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Fysieke belasting					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	11%	14%	12%	10%	17.081
Gespecialiseerd verpleegkundigen	18%	21%	14%	13%	16.004
Psychologen en sociologen	8%	4%	4%	7%	18.664
Totaal	22%	21%	17%	13%	85.698
Emotionele belasting					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	34%	40%	42%	29%	17.081
Gespecialiseerd verpleegkundigen	50%	45%	43%	46%	16.004
Psychologen en sociologen	60%	56%	54%	53%	18.664
Totaal	36%	39%	38%	36%	85.698
Werkdruk					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	29%	32%	30%	29%	17.081
Gespecialiseerd verpleegkundigen	45%	41%	35%	40%	16.004
Psychologen en sociologen	64%	56%	53%	46%	18.664
Totaal	44%	43%	40%	38%	85.698
IOG					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	15%	22%	18%	.	17.081
Gespecialiseerd verpleegkundigen	23%	16%	14%	.	16.004
Psychologen en sociologen	15%	12%	10%	.	18.664
Totaal	19%	20%	14%	.	85.698
EOG					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	81%	77%	74%	.	17.081
Gespecialiseerd verpleegkundigen	89%	87%	81%	.	16.004
Psychologen en sociologen	61%	62%	49%	.	18.664
Totaal	67%	68%	59%	.	85.698

6.2a VT: percentage werknemers dat het risico heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Fysieke belasting					
Verzorgenden	73%	73%	68%	72%	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	35%	37%	30%	31%	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	57%	58%	55%	64%	32.400
Schoonmakers	66%	67%	67%	69%	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	73%	77%	70%	75%	38.300
Maatschappelijk werkers	26%	19%	26%	16%	10.400
Fysiotherapeuten	37%	38%	28%	32%	8.100
Kelners en barpersoneel	58%	48%	37%	35%	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	33%	36%	30%	34%	11.000
Managers & teamleiders	20%	14%	25%	21%	8.300
Overig	50%	47%	40%	41%	30.100
Totaal	61%	61%	57%	59%	460.800
Emotionele belasting					
Verzorgenden	20%	21%	22%	20%	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	24%	26%	24%	17%	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	28%	27%	31%	29%	32.400
Schoonmakers	10%	8%	8%	8%	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	23%	25%	30%	22%	38.300
Maatschappelijk werkers	39%	33%	35%	26%	10.400
Fysiotherapeuten	24%	23%	24%	17%	8.100
Kelners en barpersoneel	9%	12%	16%	5%	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	5%	7%	7%	7%	11.000
Managers & teamleiders	15%	17%	7%	25%	8.300
Overig	9%	9%	9%	10%	30.100
Totaal	19%	20%	20%	18%	460.800
Werkdruk					
Verzorgenden	47%	43%	38%	38%	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	36%	34%	28%	24%	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	43%	44%	42%	40%	32.400
Schoonmakers	36%	28%	26%	23%	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	42%	47%	45%	49%	38.300
Maatschappelijk werkers	41%	40%	41%	39%	10.400
Fysiotherapeuten	48%	36%	34%	42%	8.100
Kelners en barpersoneel	41%	39%	32%	24%	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	33%	37%	33%	33%	11.000
Managers & teamleiders	58%	61%	45%	60%	8.300
Overig	40%	36%	32%	38%	30.100
Totaal	44%	41%	37%	36%	460.800

6.2b VWT: percentage werknemers dat het risico heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
IOG					
Verzorgenden	15%	16%	12%	.	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	17%	23%	15%	.	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	18%	11%	14%	.	32.400
Schoonmakers	8%	7%	6%	.	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	17%	19%	13%	.	38.300
Maatschappelijk werkers	17%	24%	17%	.	10.400
Fysiotherapeuten	13%	19%	11%	.	8.100
Kelners en barpersoneel	11%	20%	17%	.	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	17%	22%	17%	.	11.000
Managers & teamleiders	21%	27%	10%	.	8.300
Overig	16%	20%	13%	.	30.100
Totaal	15%	16%	12%	.	460.800
EOG					
Verzorgenden	53%	59%	50%	.	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	56%	61%	46%	.	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	59%	59%	56%	.	32.400
Schoonmakers	20%	22%	15%	.	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	64%	67%	61%	.	38.300
Maatschappelijk werkers	61%	54%	41%	.	10.400
Fysiotherapeuten	55%	62%	48%	.	8.100
Kelners en barpersoneel	34%	42%	38%	.	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	28%	29%	29%	.	11.000
Managers & teamleiders	35%	44%	30%	.	8.300
Overig	21%	29%	22%	.	30.100
Totaal	47%	52%	43%	.	460.800

6.3 Gehandicaptenzorg: percentage werknemers dat het risico heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Fysieke belasting					
Verzorgenden	55%	60%	59%	45%	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	35%	36%	36%	42%	83.900
Maatschappelijk werkers	13%	13%	17%	15%	12.000
Overig	41%	37%	34%	37%	11.600
Totaal	36%	38%	35%	38%	159.900
Emotionele belasting					
Verzorgenden	18%	23%	23%	20%	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	28%	31%	32%	21%	83.900
Maatschappelijk werkers	36%	36%	45%	32%	12.000
Overig	11%	12%	10%	11%	11.600
Totaal	24%	28%	27%	21%	159.900
Werkdruk					
Verzorgenden	32%	36%	39%	36%	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	37%	38%	33%	36%	83.900
Maatschappelijk werkers	36%	33%	35%	39%	12.000
Overig	38%	38%	25%	39%	11.600
Totaal	39%	39%	34%	37%	159.900
IOG					
Verzorgenden	10%	17%	12%	.	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	15%	17%	12%	.	83.900
Maatschappelijk werkers	11%	9%	10%	.	12.000
Overig	20%	10%	12%	.	11.600
Totaal	15%	15%	12%	.	159.900
EOG					
Verzorgenden	55%	62%	53%	.	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	69%	75%	65%	.	83.900
Maatschappelijk werkers	64%	69%	62%	.	12.000
Overig	31%	33%	22%	.	11.600
Totaal	60%	65%	55%	.	159.900

6.4 Jeugdzorg: percentage werknemers dat het risico heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Fysieke belasting					
Maatschappelijk werkers	7%	11%	3%	8%	14.900
Totaal	16%	14%	8%	14%	37.100
Emotionele belasting					
Maatschappelijk werkers	52%	57%	58%	60%	14.900
Totaal	37%	39%	44%	40%	37.100
Werkdruk					
Maatschappelijk werkers	51%	48%	56%	42%	14.900
Totaal	46%	45%	43%	41%	37.100
IOG					
Maatschappelijk werkers	12%	15%	7%	.	14.900
Totaal	13%	16%	8%	.	37.100
EOG					
Maatschappelijk werkers	74%	74%	67%	.	14.900
Totaal	59%	62%	55%	.	37.100

6.5 Huisartsen: percentage werknemers dat het risico heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Fysieke belasting					
Medisch praktijkassistenten	23%	24%	19%	24%	13.300
Totaal	23%	25%	19%	23%	30.100
Emotionele belasting					
Medisch praktijkassistenten	11%	18%	17%	12%	13.300
Totaal	12%	19%	17%	13%	30.100
Werkdruk					
Medisch praktijkassistenten	44%	50%	59%	55%	13.300
Totaal	42%	50%	53%	46%	30.100
IOG					
Medisch praktijkassistenten	12%	17%	5%	.	13.300
Totaal	11%	17%	7%	.	30.100
EOG					
Medisch praktijkassistenten	62%	69%	66%	.	13.300
Totaal	59%	65%	57%	.	30.100

6.6a Hele zorg: percentage werknemers dat het risico heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Fysieke belasting					
Verzorgenden	71%	72%	67%	70%	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	31%	32%	30%	34%	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	52%	52%	48%	52%	128.800
Schoonmakers	65%	68%	66%	68%	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	68%	71%	68%	74%	65.900
Maatschappelijk werkers	14%	14%	13%	11%	51.200
Psychologen en sociologen	12%	8%	7%	7%	47.700
Medisch praktijkassistenten	51%	51%	52%	58%	65.200
Fysiotherapeuten	39%	36%	31%	38%	54.700
Kelners en barpersoneel	59%	53%	38%	34%	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	32%	32%	29%	31%	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	40%	36%	30%	36%	35.000
Managers & teamleiders	16%	16%	17%	16%	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	40%	41%	30%	29%	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	19%	21%	16%	15%	27.800
Overig	44%	41%	39%	38%	151.300
Totaal	48%	47%	44%	46%	1.242.300
Emotionele belasting					
Verzorgenden	20%	21%	21%	19%	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	29%	32%	32%	22%	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	31%	33%	33%	32%	128.800
Schoonmakers	9%	8%	7%	7%	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	24%	27%	29%	25%	65.900
Maatschappelijk werkers	42%	42%	44%	40%	51.200
Psychologen en sociologen	47%	49%	45%	44%	47.700
Medisch praktijkassistenten	9%	12%	10%	8%	65.200
Fysiotherapeuten	18%	21%	18%	20%	54.700
Kelners en barpersoneel	11%	11%	14%	4%	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	32%	33%	34%	24%	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	5%	10%	8%	6%	35.000
Managers & teamleiders	19%	18%	16%	16%	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	6%	8%	6%	5%	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	10%	10%	15%	16%	27.800
Overig	9%	10%	10%	7%	151.300
Totaal	21%	23%	23%	19%	1.242.300

6.6b Hele zorg: percentage werknemers dat het risico heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Werkdruk					
Verzorgenden	46%	43%	39%	38%	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	36%	36%	32%	32%	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	47%	54%	48%	49%	128.800
Schoonmakers	36%	31%	26%	24%	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	48%	51%	51%	49%	65.900
Maatschappelijk werkers	46%	41%	40%	40%	51.200
Psychologen en sociologen	54%	51%	46%	39%	47.700
Medisch praktijkassistenten	44%	49%	49%	47%	65.200
Fysiotherapeuten	41%	42%	36%	35%	54.700
Kelners en barpersoneel	40%	39%	35%	22%	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	54%	56%	54%	51%	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	34%	38%	33%	26%	35.000
Managers & teamleiders	61%	57%	53%	51%	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	43%	41%	39%	33%	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	43%	44%	38%	40%	27.800
Overig	39%	39%	34%	34%	151.300
Totaal	44%	44%	40%	39%	1.242.300
IOG					
Verzorgenden	15%	16%	12%	.	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	15%	19%	13%	.	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	18%	16%	15%	.	128.800
Schoonmakers	10%	8%	6%	.	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	16%	19%	12%	.	65.900
Maatschappelijk werkers	15%	17%	12%	.	51.200
Psychologen en sociologen	14%	13%	8%	.	47.700
Medisch praktijkassistenten	15%	19%	13%	.	65.200
Fysiotherapeuten	12%	14%	9%	.	54.700
Kelners en barpersoneel	13%	20%	19%	.	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	17%	19%	13%	.	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	17%	23%	11%	.	35.000
Managers & teamleiders	21%	28%	14%	.	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	17%	22%	16%	.	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	18%	21%	14%	.	27.800
Overig	18%	20%	15%	.	151.300
Totaal	16%	18%	13%	.	1.242.300

6.6c Hele zorg: percentage werknemers dat het risico heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
EOG					
Verzorgenden	52%	58%	50%	.	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	67%	72%	62%	.	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	63%	65%	62%	.	128.800
Schoonmakers	19%	21%	16%	.	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	67%	68%	64%	.	65.900
Maatschappelijk werkers	65%	64%	54%	.	51.200
Psychologen en sociologen	51%	53%	44%	.	47.700
Medisch praktijkassistenten	46%	51%	46%	.	65.200
Fysiotherapeuten	42%	44%	37%	.	54.700
Kelners en barpersoneel	33%	42%	35%	.	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	52%	57%	48%	.	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	32%	38%	33%	.	35.000
Managers & teamleiders	36%	41%	28%	.	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	32%	35%	31%	.	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	18%	20%	14%	.	27.800
Overig	22%	27%	21%	.	151.300
Totaal	48%	52%	45%	.	1.242.300

Bijlage 7 Tabellen door de tijd heen: Gevolgen GGZ, VVT, Jeugdzorg, Huisartsen, Gehandicaptenzorg en hele zorg naar beroepsgroep

In deze bijlage volgen de tabellen met gevolgen door de tijd heen voor de vijf geselecteerde zorgsectoren: GGZ, VVT, Jeugdzorg, Huisartsen, Gehandicaptenzorg en de gehele zorg samengenomen. Hiervoor geldt dat de licht roze vakken in de tabellen percentages betreffen die gebaseerd zijn op 100 of meer respondenten. We presenteren per zorgsector alleen de beroepsgroepen die in tenminste 3 van de 4 onderscheiden periodes 100 of meer respondenten hebben.

7.1 GGZ: percentage werknemers dat het gevolg heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Verzuim > 14 dagen					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	20%	20%	20%	21%	17.100
Gespecialiseerd verpleegkundigen	13%	17%	17%	17%	16.000
Psychologen en sociologen	8%	11%	8%	14%	18.700
Totaal	12%	16%	16%	20%	85.700
Burnout					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	8%	13%	15%	11%	17.100
Gespecialiseerd verpleegkundigen	7%	7%	8%	7%	16.000
Psychologen en sociologen	7%	6%	4%	8%	18.700
Totaal	7%	9%	10%	9%	85.700
PSA gerelateerd verzuim					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	15%	16%	13%	6%	17.100
Gespecialiseerd verpleegkundigen	12%	13%	15%	9%	16.000
Psychologen en sociologen	20%	14%	15%	11%	18.700
Totaal	13%	15%	14%	8%	85.700
Verzuim door werk					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	23%	25%	23%	17%	17.100
Gespecialiseerd verpleegkundigen	22%	21%	30%	15%	16.000
Psychologen en sociologen	25%	20%	19%	19%	18.700
Totaal	23%	24%	24%	17%	85.700
Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting					
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	1%	1%	1%	0%	17.100
Gespecialiseerd verpleegkundigen	4%	2%	1%	1%	16.000
Psychologen en sociologen	1%	3%	0%	0%	18.700
Totaal	3%	3%	2%	2%	85.700

7.2a WT percentage werknemers dat het gevolg heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Verzuim > 14 dagen					
Verzorgenden	16%	18%	21%	25%	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	12%	15%	17%	20%	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	14%	15%	14%	13%	32.400
Schoonmakers	15%	16%	17%	20%	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	12%	13%	18%	21%	38.300
Maatschappelijk werkers	9%	15%	16%	18%	10.400
Fysiotherapeuten	6%	12%	17%	25%	8.100
Kelners en barpersoneel	12%	15%	13%	16%	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	10%	18%	11%	17%	11.000
Managers & teamleiders	11%	5%	12%	13%	8.300
Overig	10%	11%	12%	14%	30.100
Totaal	14%	16%	18%	21%	460.800
Burnout					
Verzorgenden	6%	8%	5%	8%	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	6%	8%	6%	2%	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	5%	3%	6%	8%	32.400
Schoonmakers	4%	2%	1%	4%	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	8%	6%	5%	3%	38.300
Maatschappelijk werkers	6%	7%	12%	4%	10.400
Fysiotherapeuten	1%	7%	8%	10%	8.100
Kelners en barpersoneel	5%	6%	5%	3%	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	4%	10%	1%	3%	11.000
Managers & teamleiders	4%	4%	2%	18%	8.300
Overig	5%	4%	7%	6%	30.100
Totaal	5%	7%	5%	6%	460.800
PSA gerelateerd verzuim					
Verzorgenden	9%	11%	8%	7%	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	12%	13%	9%	9%	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	12%	12%	12%	10%	32.400
Schoonmakers	4%	4%	3%	1%	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	11%	12%	12%	5%	38.300
Maatschappelijk werkers	14%	19%	17%	11%	10.400
Fysiotherapeuten	17%	15%	9%	5%	8.100
Kelners en barpersoneel	8%	4%	5%	6%	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	5%	12%	7%	2%	11.000
Managers & teamleiders	14%	10%	8%	13%	8.300
Overig	7%	10%	11%	5%	30.100
Totaal	9%	11%	9%	7%	460.800

7.2b WT percentage werknemers dat het gevolg heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Verzuim door werk					
Verzorgenden	33%	35%	35%	33%	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	29%	30%	23%	28%	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	27%	29%	29%	33%	32.400
Schoonmakers	27%	27%	26%	23%	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	31%	37%	40%	35%	38.300
Maatschappelijk werkers	22%	27%	27%	26%	10.400
Fysiotherapeuten	26%	30%	25%	21%	8.100
Kelners en barpersoneel	28%	26%	30%	29%	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	17%	27%	15%	12%	11.000
Managers & teamleiders	25%	18%	25%	20%	8.300
Overig	21%	24%	26%	18%	30.100
Totaal	29%	32%	31%	29%	460.800
Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting					
Verzorgenden	12%	10%	11%	7%	205.700
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	6%	8%	4%	5%	33.200
Gespecialiseerd verpleegkundigen	7%	7%	6%	1%	32.400
Schoonmakers	11%	11%	11%	9%	50.800
Verpleegkundigen (mbo)	9%	12%	10%	4%	38.300
Maatschappelijk werkers	2%	4%	3%	2%	10.400
Fysiotherapeuten	3%	3%	1%	4%	8.100
Kelners en barpersoneel	7%	9%	9%	9%	11.000
Receptionisten en administratief medewerkers	5%	7%	4%	0%	11.000
Managers & teamleiders	2%	4%	6%	0%	8.300
Overig	7%	5%	5%	4%	30.100
Totaal	9%	9%	8%	5%	460.800

7.3 Gehandicaptenzorg percentage werknemers dat het gevolg heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Verzuim > 14 dagen					
Verzorgenden	13%	16%	20%	20%	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	14%	17%	19%	25%	83.900
Maatschappelijk werkers	12%	12%	21%	16%	12.000
Overig	11%	9%	14%	20%	11.600
Totaal	13%	15%	18%	22%	159.900
Burnout					
Verzorgenden	6%	10%	4%	3%	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	8%	11%	7%	9%	83.900
Maatschappelijk werkers	8%	4%	9%	13%	12.000
Overig	4%	7%	3%	15%	11.600
Totaal	6%	10%	6%	8%	159.900
PSA gerelateerd verzuim					
Verzorgenden	7%	12%	8%	3%	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	13%	14%	13%	9%	83.900
Maatschappelijk werkers	12%	11%	16%	12%	12.000
Overig	9%	10%	6%	10%	11.600
Totaal	12%	13%	11%	9%	159.900
Verzuim door werk					
Verzorgenden	20%	35%	27%	19%	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	27%	29%	29%	27%	83.900
Maatschappelijk werkers	26%	17%	30%	26%	12.000
Overig	21%	23%	17%	26%	11.600
Totaal	25%	28%	26%	25%	159.900
Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting					
Verzorgenden	4%	8%	6%	2%	13.500
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	5%	4%	5%	2%	83.900
Maatschappelijk werkers	4%	3%	2%	0%	12.000
Overig	4%	3%	2%	1%	11.600
Totaal	5%	5%	4%	2%	159.900

7.4 Jeugdzorg percentage werknemers dat het gevolg heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Verzuim > 14 dagen					
Maatschappelijk werkers	14%	18%	14%	11%	14.900
Totaal	15%	16%	16%	16%	37.100
Burnout					
Maatschappelijk werkers	14%	10%	7%	14%	14.900
Totaal	13%	8%	8%	8%	37.100
PSA gerelateerd verzuim					
Maatschappelijk werkers	23%	17%	20%	14%	14.900
Totaal	19%	15%	18%	11%	37.100
Verzuim door werk					
Maatschappelijk werkers	29%	24%	29%	22%	14.900
Totaal	29%	24%	28%	21%	37.100
Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting					
Maatschappelijk werkers	1%	3%	2%	1%	14.900
Totaal	2%	2%	1%	1%	37.100

7.5 Huisartsen: percentage werknemers dat het gevolg heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Verzuim > 14 dagen					
Medisch praktijkassistenten	9%	12%	18%	23%	13.300
Totaal	9%	13%	12%	19%	30.100
Burnout					
Medisch praktijkassistenten	100%	.	.	.	13.300
Totaal	3%	8%	3%	5%	30.100
PSA gerelateerd verzuim					
Medisch praktijkassistenten	0%	.	.	0%	13.300
Totaal	7%	8%	9%	7%	30.100
Verzuim door werk					
Medisch praktijkassistenten	0%	.	.	0%	13.300
Totaal	17%	20%	23%	20%	30.100
Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting					
Medisch praktijkassistenten	0%	.	0%	0%	13.300
Totaal	2%	3%	3%	1%	30.100

7.6a Hele zorg: percentage werknemers dat het gevolg heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Verzuim > 14 dagen					
Verzorgenden	15%	18%	21%	24%	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	14%	16%	18%	23%	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	12%	14%	15%	15%	128.800
Schoonmakers	15%	15%	18%	20%	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	11%	14%	18%	19%	65.900
Maatschappelijk werkers	12%	15%	17%	15%	51.200
Psychologen en sociologen	8%	12%	12%	15%	47.700
Medisch praktijkassistenten	11%	12%	16%	21%	65.200
Fysiotherapeuten	8%	10%	12%	16%	54.700
Kelners en barpersoneel	14%	16%	13%	14%	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	8%	8%	9%	11%	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	11%	18%	13%	17%	35.000
Managers & teamleiders	9%	7%	12%	13%	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	11%	12%	13%	15%	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	7%	15%	11%	15%	27.800
Overig	10%	12%	13%	16%	151.300
Totaal	12%	14%	16%	18%	1.242.300
Burnout					
Verzorgenden	6%	8%	5%	8%	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	8%	10%	8%	7%	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	5%	6%	7%	8%	128.800
Schoonmakers	4%	5%	1%	3%	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	6%	7%	5%	4%	65.900
Maatschappelijk werkers	9%	7%	11%	12%	51.200
Psychologen en sociologen	5%	7%	7%	11%	47.700
Medisch praktijkassistenten	4%	8%	7%	6%	65.200
Fysiotherapeuten	3%	8%	8%	6%	54.700
Kelners en barpersoneel	3%	5%	6%	3%	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	7%	5%	4%	7%	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	3%	8%	5%	4%	35.000
Managers & teamleiders	5%	5%	2%	13%	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	5%	10%	4%	4%	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	3%	7%	3%	7%	27.800
Overig	5%	6%	7%	6%	151.300
Totaal	6%	7%	6%	7%	1.242.300

7.6b Hele zorg: percentage werknemers dat het gevolg heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
PSA gerelateerd verzuim					
Verzorgenden	9%	11%	8%	6%	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	14%	14%	13%	9%	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	9%	11%	11%	8%	128.800
Schoonmakers	4%	5%	3%	2%	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	10%	12%	12%	6%	65.900
Maatschappelijk werkers	17%	15%	17%	11%	51.200
Psychologen en sociologen	16%	14%	13%	13%	47.700
Medisch praktijkassistenten	8%	8%	9%	8%	65.200
Fysiotherapeuten	11%	11%	10%	4%	54.700
Kelners en barpersoneel	7%	4%	8%	5%	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	11%	10%	10%	8%	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	8%	11%	9%	4%	35.000
Managers & teamleiders	11%	10%	9%	7%	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	10%	12%	8%	5%	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	12%	16%	11%	9%	27.800
Overig	8%	10%	9%	5%	151.300
Totaal	10%	11%	10%	7%	1.242.300
Verzuim door werk					
Verzorgenden	32%	34%	33%	33%	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	27%	28%	27%	26%	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	24%	26%	28%	25%	128.800
Schoonmakers	27%	28%	24%	22%	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	28%	33%	38%	35%	65.900
Maatschappelijk werkers	26%	22%	28%	23%	51.200
Psychologen en sociologen	22%	21%	20%	21%	47.700
Medisch praktijkassistenten	20%	22%	25%	19%	65.200
Fysiotherapeuten	23%	24%	25%	20%	54.700
Kelners en barpersoneel	30%	25%	30%	27%	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	23%	24%	23%	26%	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	16%	23%	19%	12%	35.000
Managers & teamleiders	18%	18%	18%	15%	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	18%	22%	19%	14%	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	18%	24%	20%	12%	27.800
Overig	18%	22%	21%	17%	151.300
Totaal	25%	27%	27%	24%	1.242.300

7.6c Hele zorg: percentage werknemers dat het gevolg heeft ervaren, per beroepsgroep

Beroepsgroep	Periode				Populatie in 2022
	2014-2017	2018-2019	2020-2021 (corona)	2022	
Verzuim gerelateerd aan fysieke belasting					
Verzorgenden	11%	10%	10%	7%	246.400
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	4%	4%	4%	2%	148.900
Gespecialiseerd verpleegkundigen	6%	5%	4%	1%	128.800
Schoonmakers	11%	11%	10%	8%	64.400
Verpleegkundigen (mbo)	8%	10%	9%	5%	65.900
Maatschappelijk werkers	2%	3%	2%	1%	51.200
Psychologen en sociologen	2%	2%	1%	1%	47.700
Medisch praktijkassistenten	6%	5%	6%	3%	65.200
Fysiotherapeuten	3%	3%	1%	2%	54.700
Kelners en barpersoneel	8%	9%	7%	8%	14.800
Artsen en medisch vakspecialisten	2%	3%	1%	1%	71.500
Receptionisten en administratief medewerkers	3%	6%	4%	2%	35.000
Managers & teamleiders	2%	1%	3%	1%	28.700
Directiesecretaresses en secretaresses	4%	5%	4%	3%	40.000
Specialisten loopbaanontwikkeling, beleidsadviseurs en bedrijfskundigen	1%	3%	3%	2%	27.800
Overig	4%	4%	4%	3%	151.300
Totaal	6%	6%	5%	3%	1.242.300

Deze publicatie is een uitgave van:

Nederlandse Arbeidsinspectie
Postbus 90801 | 2500 LV Den Haag
t 0800 51 51

Juli 2024